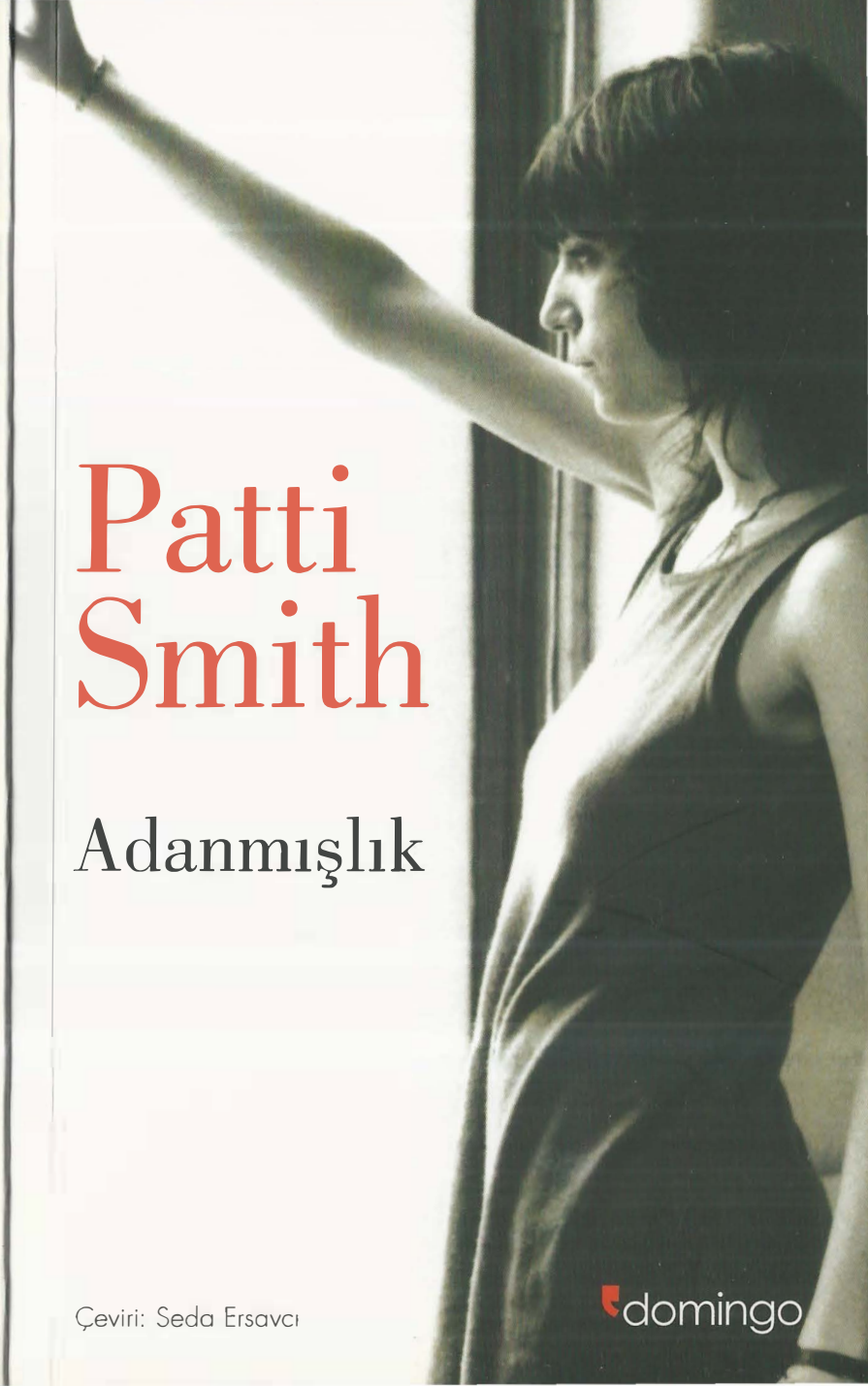
Patti Smith

Adanmışlık

Patti Smith

Adanmışlık

Çeviri: Seda Ersavcı

domingo

Adanmışlık

Patti Smith

Adanmışlık

Çeviri: Seda Ersavcı

domingo

domingo

ADANMIŞLIK
PATTI SMITH

Özgün ismi: Devotion
© 2017 Patti Smith

Bu kitabın orijinali, Windham-Campbell Konuşmaları üzerine hazırlanmış olan *Neden Yazıyorum* (*Why I Write*) dizisi dahilinde yayımlanmış; Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

© 2018 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Sertifika No: 12746
Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.

Çeviri: Seda Ersavcı
Editör: Burçak Başpınar
Kapak ve sayfa uyarlama: Betül Güzhan
Kapak görseli: David Gahr/Getty Images

ISBN: 978 605 198 053 9

Baskı: Eylül 2018
Optimum Basım
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1
34295 Küçükçekmece İstanbul
Tel: 0212 463 71 25 Sertifika No: 41707

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Şahkulu Mah. Büyük Hendek Cad. Brot Apt.
No: 4/10 Beyoğlu İstanbul
Tel: (212) 245 08 39
e-posta: domingo@domingo.com.tr
www.domingo.com.tr

Dostum ve yol göstericim
Betsy Lerner'a

İÇİNDEKİLER

Zihin Nasıl Çalışır
3

Adanmışlık
37

Düş Değildir Bir Düş
97

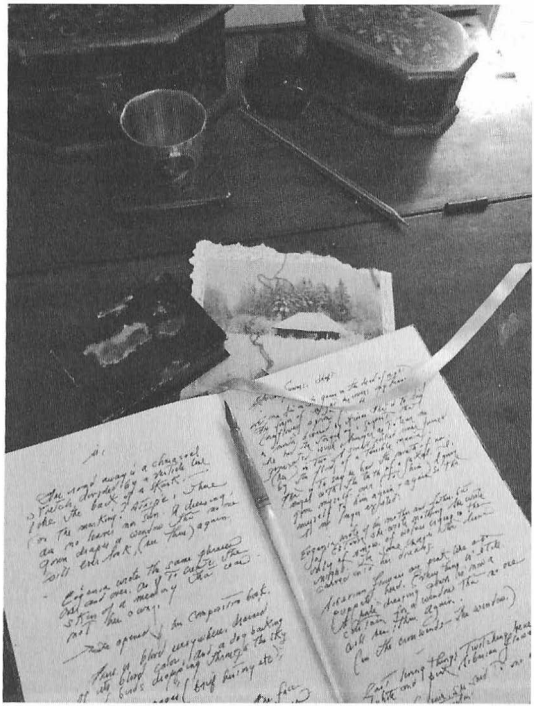
Trende Yazılanlar
109

ADANMIŞLIK

Öngörülemeyen niceliktir ilham, esrarengiz bir vakitte taarruz eden esin perisidir. Oklar uçuşur ve kişi vurulduğunu, bir dolu farklı farklı katalizörün kendi sistemini oluşturmak için gizlice birleştiğini, aynı anda hem melun hem de kutsal olan onulmaz bir hastalığın –şiddetli bir hayal gücü– titreşimleriyle sarıldığını anlamaz bile.

Sonuçta ortaya çıkan itkilerle, aydınlatılmış bir hırsız takımyıldızı haritası misali parıldayan bu sinir uçlarıyla ne yapmalı? Yıldızlar titreşir. Esin perisi canlanma peşindedir. Ama zihin de bir esin perisidir. Şanlı rakiplerini faka bastırmanın, bu gibi hayal gücü kaynaklarını yeniden yapılandırmanın yollarını arar. Birden kuruyan billur bir dere. Güzel bir şey, neşesiz, kirletilmiş. Yaratıcı ruh neden kendi kendine saldırır? Yaratıcı neden tüm olaylar dizisini tersine çevirir? Harap esin perisinin rehberliğinde kaldırılır kalem. Uyumsuzluk olmadan, diye yazar, fark edilmez uyum, uyumsuzluk olmadan, diye devam eder, Habil unutulmuş bir çobandan daha fazlası olarak betimlenemez.

Zihin Nasıl Çalışır

YAZI MASASI, NEW YORK

I

Başka bir şey ararken bir şekilde *Risttuules* [*Rüzgârların Arasında*] adlı filmin fragmanına denk geldim. Martti Helde'nin 1941 senesinin baharında Stalin'in birlikleri tarafından bir araya toplanan, ailelerinden koparılan ve hayvan vagonlarına doldurulup Sibirya kolhozlarına tehcir edilen binlerce Estonyalıya ağıtı bu film. Ölüm ve sürgün, insanların yeniden belirlenen kaderleri.

Yönetmen, hareketsiz insan tabloları mizanseni etrafında dönen oyuncuların eşsiz canlandırmaları aracılığıyla görsel bir şiir yaratmış. Zaman bu hüzünlü anma töreninden alınan ve kelime suretinde beliren imgeler saçarak duruyor ama acele de ediyor. Korkunç bir hediye olduğunu bu satırları yazarken teslim ediyorum. Gelgelelim artlarında başka bir şeyin daha demlendiğini hissediyorum. Zihinsel bir

hattı takip ediyor ve içinde gölet ile küçük ahşap ev olan bir köknar ormanına varıyorum. Bu, işte o başka şeyin başlangıcıydı ama o zaman bunu bilmiyordum.

Bir kış tasviri. Hemen şuracıkta. Mavi bir sabahlık bir daha kimsenin ardından bakmayacağı bir pencerenin perdesi şimdi. Her yerde kan var, kan rengini kaybetmiş artık ve bir köpek havlıyor ve yıldızlar düşüyor soluk göklerden.

Can çekişen bir buzağı. Toynakta şişkinlik – lekeler, delikler. Gece çöküyor, karartıyor yaşayan son canlının seğiren uzvunu.

Zaman üzerine bir karalama. Dişliler, küçük eller buzda donakalan. Artık meraklı olmayan kuşlar bırakıyor kanat çırpmayı. Bitiyor dans; hem aşkın yüzü nedir ki kışın eteğinden ve cilalı ökçelerinden başka.

Sabah uyandığımda *Risttuules*'ın siyah beyaz dioramaları, öne eğilmiş ve nefes alan heykellerle vücut bulan insan operasının gergin temposu aklımda hâlâ. O dokunaklı gücünden öyle etkilendim ki aslen ne aradığımı hatırlayamıyorum. Orada yatıp durmak bilmeyen beyaz taç yaprakları serpintisi altında kıvrıla kıvrıla ilerleyen sürgün edilmiş insan zincirini

panoramik açıyla yeniden oynatıyorum zihnimde. Kasımpatı. Evet! Dal dal kasımpatı ve yanlarından hızla geçip giden biçare hayat treni. Ne var ki filmin daha önce izlediğim kısmını tekrar açtığımda böyle bir sahneye rastlamıyorum. Farkında olmadan ben mi tasarladım acaba? Bilgisayarımı kenara itiyor ve eğri büğrü alçı tavana cetvelle bir çizgi çiziyorum: Yağmalıyoruz, kucaklıyoruz, bihaberiz. İşemek üzere kalkıyorum. Kar hayal ediyorum.

Erma'nın, *Risttuules*'ın kadın anlatıcısının, narin sesi kulağımda yankılanırken giyiniyorum, defterimi ve Patrick Modiano'nun *Accident Nocturne*[*] kitabını alıyor ve hemen karşıdaki mahalle kafesine gidiyorum. İşçiler sokağı kazıyor, insanı adeta sağır eden titreşimler kafenin duvarlarını kuşatıyor. Yazamadığımdan okuyor, *Nocturne*'ün ağında dolanıyorum – belirsiz sokaklar, bölük pörçük adresler, artık konuyla bir bağlantısı olmayan yollar ve bir hiçlik döngüsüne eklenen olaylar. Yazamadığım için hayıflanıyorum ama insanın kendisini Modiano evreninin canlı durgunluğunda kaybetmesinin yazmakla hemen hemen eşdeğer olduğu sonucuna varıyorum. Belli belirsiz bir paranoya içinde olan ve önemsiz teferruatları dert edinen anlatıcının kimliğine bürünüyorsunuz ve bulunduğunuz mekân değişiveriyor. Cümlenin

[*] *Fr.* Gece Kazası. (*ç.n.*)

ortasında bir yerlerde kaçınılmaz olarak kendimi kaleme uzanırken buluyorum.

Nocturne'ün sonuna geldiğimde, gerçi tam da bir son değil bu, zira geleceğin sisi son sayfanın çok ötesine yayılıyor, başını yeniden okuyorum, ardından önümde uzanan kendi günüme atılıyorum hızla. Son uçakla Paris'e gideceğim. Fransız yayıncım kitap temalı, bir hafta sürecek birtakım etkinlikler ayarladı; bunlardan biri de yazmak üzerine gazetecilerle konuşmak. Defterime elimi bile sürmedim. Yazmayan bir yazar gazetecilerle yazmak üzerine konuşacak. Bu ne ukalalık, diye paylıyorum kendimi. Bir sade kahve daha içiyor ve bir kâse yabanmersini yiyorum. Epey zamanım var ve ben gittiğim yerlere hep az eşya götürürüm.

Sokak inşaat alanı, karşıdan karşıya geçip de eve dönmek için devasa bir vincin demir kirişleri kafenin birkaç kat yukarısına kaldırmasını beklemek zorunda kalıyorum, bu da aklıma *La Dolce Vita* (*Tatlı Hayat*) filminin, Roma semalarında süzülen bir helikopterin gerçek boyutlu bir İsa heykelini taşıdığı açılış sahnesini getiriyor.

Fragmanın dış sesini bir kez daha dinlerken, seyahat için her zaman ne götürüyorsam onları topluyor ve küçük bavulumun yanına yığıyorum. Yabancısı olduğum bir dilin ahengi en hüzünlü melodileri

barındırıyor içinde. Birlikler ilerlerken genç bir anne çamaşır asıyor ve elini güneşe siper ediyor. Kocası buğdayı sapından ayırıyor, kızı mutlu mutlu oynuyor. Meraklanıp biraz daha araştırıyor ve *Risttuules* filminden alt başlığı *The Birch Letter** olan altı dakikalık bir kesit buluyorum. Açık bir pencere, beyazlık imgeleri ve fısıldanan cümlelerin arasından beliren huş ağaçları, bir tren, rüzgâr ve boşluk.

Telefon çalıyor, büyüyü bozuyor, uçuşum iptal. Daha erken olan başka bir uçağa binmem gerekiyor. Hemen harekete geçiyorum, bir taksi çağırıyorum, bilgisayarımı çantasına, fotoğraf makinesini kılıfa koyuyor, gerisini de bavulun içine tıkıştırıveriyorum. Taksi çok çabuk geliyor ve ben daha yanıma alacağım kitapları seçmediğimi fark ediyorum. Uçağa kitapsız binme olasılığı bir panik dalgası yaratıyor.

Doğru kitap bir tür rehber görevi görebilir, yolculuğun gidişatını belirleyebilir, hatta seyrini değiştirebilir.

Çaresizce, derin bir bataklıkta bir cankurtaran halatı ararcasına, odaya bakınıyorum. Dosya dolabının üzerindeki okunmamış kitaplardan oluşan ufak yığında Francine du Plessix Gray'in Simone Weil monografisi ve Modiano'nun, kapağında yazarın şaşkın siması olan *Pedigree*'si** duruyor. İki kitabı kapı-

---

* *İng.* Huş mektup. (*ç.n.*)
** *İng.* Soy ağacı. (*ç.n.*)

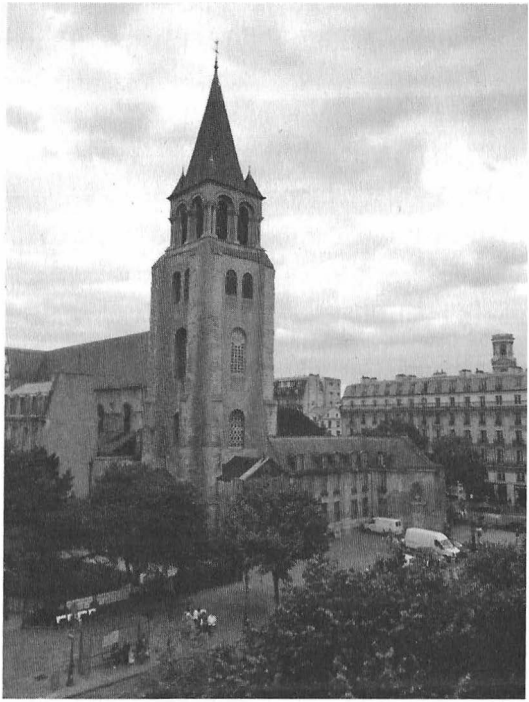
yor, küçük Habeş kedimle vedalaşıyor ve havaalanına doğru yola koyuluyorum.

Neyse ki biz Holland Tüneli'ne girerken trafik az. Rahatlamış bir şekilde yeniden Erma'nın sesine gömülüyorum. Belli bir insan sesinin yankılanımının yarattığı atmosferin yönlendirdiği bir hikâye yazmayı hayal ediyorum. Onun sesinin. Aklımda bir olay örgüsü yok, sadece onun tınısının izini sürmek ve bunu, müzik misali, cümlelerle bestelemek ve onları, saydam katmanlar olarak, onunkilerin üstüne eklemek.

Ve aşkın yüzü nedir ki kışın renksiz göklerinin deliklerinden düşüp ağaçların dallarını örten beyazlığından başka.

Terminalde koşturuyorum, rahatlıkla yetişiyorum uçağıma, yine de bir parça dengem şaşıyor. Bu kadar erken saatte uyumamın imkânı yok, otel odamın varışımdan saatler sonra hazırlanacak olması da cabası. Yine de yerime yerleşiyor, maden suyu içiyor ve kendimi bir hayatın kitabına, Simone Weil'in bir parçasına bırakıveriyorum. Alelacele seçilen kitap faydalıdan da öte çıkıyor, öznesiyse çok sayıda zihniyet için takdire şayan bir model. Çok zeki ve ayrıcalıklı biri olarak yükseköğrenimin koca binalarından hızla akıp geçti, hepsinden zorlu bir devrim, vahiy, kamu hizmeti ve özveri yoluna atılmak üzere feragat etti. Henüz kendisine zaman ayırmamıştım, yazdıklarını okuyup araştırmış da değildim ama şüphesiz

değişecekti bu. Gözlerimi kapatarak zihnimde bir buzulun tepe noktasını canlandırıyorum ve nüfuz edilmesi mümkün olmayan buzdan duvarlarla çevrili mahrem bir kaplıcaya giriyorum.

SAINT-GERMAIN-DES-PRÉS KİLİSESİ

2

Gümrükten geçiyor ve uykulu bir şekilde çıkıyorum Paris-Orly terminalinden. Arkadaşım Alain beni bekliyor. Saint-Germain-des-Prés'deki kilisenin sadece birkaç adım ötesindeki dar bir sokakta yer alan otelime kaydımı yaptırıyorum. Odam hazırlanırken Café de Flore'da baget yiyor, kahve içiyoruz.

Veda edip kilisenin bitişiğindeki, girişinde Picasso'nun Apollinaire büstü olan, küçük parka giriyorum. 1969 baharında kız kardeşimle oturduğum banka oturuyorum. Yirmili yaşlarımızın başındaydık, şairin o içli büstü de dâhil olmak üzere, her şey bizim için ilahi bir aydınlanmaydı. Bir avuç dolusu kıymetli kafe ve otel adresine sahip meraklı kız kardeşler. Varoluşçuların Les Deux Magots'su. Zutistler grubunun Rimbaud ve Verlaine tarafından yönetilen toplantılarının yapıldığı Hôtel des Etrangers. Baudelaire'in haşiş içip *Kötülük Çiçekleri*'nin ilk şiirlerini kaleme aldığı varaklı salonları ve Kimeralarıyla Hôtel de Lauzun. İmgelemlerimizin içi ışırdı şairlerle anlamdaş bu mekânların önünde dönüp dolaşırken. Tek arzumuz yakınlarında olmaktı yazdıkları, kavgaya tutuştukları, uyudukları yerlerin.

Birden serinliyor hava. Ekmek kırıntıları, amansız güvercinler, genç bir çiftin takatsiz öpücükleri ve bozukluk arayışındaki uzun sakallı, pardösülü evsiz

bir adam ilişiyor gözüme. Göz göze geliyoruz ve kalkıp ona doğru yürüyorum. Gözleri gri, babamı anımsatıyor bana. Gümüşi bir ışık yayılıyor sanki Paris'e. Şimdinin kusursuzluğundan ileri gelen bir nostalji dalgası kaplıyor içimi. Yağmur çiselemeye başlıyor. Grenli kareler girdap misali dönüyor. Üzerinde çizgili, balıkçı yaka bir bluzla *Herald Tribune* satan Jean Seberg'ün Paris'i. Yağmur altında Huchette Sokağı'nda duran Éric Rohmer'in Paris'i.

Daha sonra otelde uykuya direnerek Weil biyografisinden rasgele bir sayfa açıyorum, bir an içim geçiyor, ardından tamamen yeni bir bölümden başlıyorum okumaya, bu süreç bir şekilde özneyi canlandırıyor. Simone Weil üçüncü boyuttan çerçeveye giriyor kabaca. Uzun mantosunun ucunu ve Frankenstein'ın o muhteşem, başına buyruk gelininin saçları gibi hunharca kesilmiş gür siyah saçlarını görüyorum.

Derken Simone'un başka bir görüntüsü hızla geçip gidiyor gözümün önünden, René Daumal'in çizdiği *Analog Dağ* yolcularınınkine benzer bir karikatür. Kalp şeklinde bir yüz, yatay bir şekilde karalanmış saçlar, yuvarlak çerçeveli gözlüğün ardındaki meraklı kara gözler. Tanışıyorlardı, René Daumal ona Sanskritçe öğretmişti. Bu veremli çifti canlandırıyorum zihnimde, kadim metinler üzerine düşünüyorlar, başları neredeyse birbirine değiyor, çöken bağışıklık sistemleri süte susamış.

Yerçekiminin eli beni aşağı çekiyor. Televizyonu açıp kanalları geziyor, Racine'in *Phèdre*'inin sahnelenişini anlatan bir belgeselin sonunu izliyor, ardından derin bir uykuya dalıyorum. Birkaç saat sonra birden gözlerimi açıyorum. Ekranda buzun üstünde bir kız. Bir tür artistik buz pateni şampiyonası. Güçlü kuvvetli sarışın bir kız gösterisini başarıyla tamamlıyor. Ondan sonraki kız alımlı ama kötü bir şekilde düşüyor ve sonra toparlayamıyor. Babamla izlerdik bu tarz yarışmaları; ben ayakucunda otururdum, o da benim dolaşmış saçlarımı tarardı. Atletik patencilere hayrandı o, bense klasik baleyle cisimleşmiş gibi gözüken zarif patencilere hayrandım.

Son patenci anons ediliyor; on altı yaşında bir Rus, yarışmanın en genci. Yarı uyukluyor olmama rağmen dikkatimi bütünüyle ona veriyorum. Genç bir kız tüm dünya sadece bundan ibaretmişçesine adımını atıyor buza. Azmi, kibirle masumiyetin, hantallıkla zarafetin birleşimi ve cüretkârlığı nefes kesici. Diğerlerine karşı kazandığı zafer gözlerimi yaşartıyor.

Uykumda deha katışıyor, canlanıyor. Simone'un kalp şeklindeki sebatkâr yüzü genç Rus patencinin yüzüyle birleşiyor. Siyah kısa saçlar, kapkara gökleri delip geçen kara gözler. Buzdan yanardağın kenarına tırmanıyorum; ısı, kadın kalbi olan adanmışlık kuyusundan ediniliyor.

Erken uyanıyorum, Café de Flore'a yürüyor, jambon ve yumurta yiyor, sade kahve içiyorum. Yumurtalar yusyuvarlak, altlarında da yusyuvarlak kalın birer jambon dilimi var. Dehanın bir tabak yumurtada yahut buz pistinin ortasında belirmesine şaşıyorum. Alain geliyor ve beraber 1929 senesinden bu yana yayınevinin bulunduğu Gaston-Gallimard Sokağı, 5 numaraya doğru yola koyuluyoruz. Albert Camus'nün eski ofisinin kapısını editörüm Aurélien açıyor. Tek pencereden aşağıdaki bahçe gözüküyor. Bir camekânın ardında Simone Weil'in ölümünden sonra Camus'nün editörlüğünde yayımlanan kitaplar sergileniyor. *Lettre à un religieux*, *La connaissance surnaturelle*, ve *L'enracinement*.*

Bay Gallimard beni makamında karşılıyor. Şömine rafında Saint-Exupéry'nin dedesine hediye ettiği saat duruyor. Mermer basamaklardan iniyor, mavi bir salondan geçiyor ve Yukio Mişima'nın beyaz rattan bir sandalyede otururken fotoğrafının çekildiği bahçeye giriyoruz. Birkaç dakika sessizce durup bahçenin geometrik yalınlığına hayranlıkla bakıyoruz.

Bu bahçe, zamanla lekelenen stereo kartlar misali, akla başka bahçeleri getiriyor. Unutulmuş Humboldt heykeli ve upuzun Şili şarap palmiyeleriyle Pi-

* *Fr.* Sırasıyla: *Bir Rahibe Mektuplar*, *Doğaüstü Bilgi*, *Kök Salma*. (*ç.n.*)

GALLIMARD BAHÇESİ

sa'daki asırlık Orto Botanico.* Bilincin açılıp huzur bulduğu yabani devalarıyla Şifalı Bitkiler Bahçesi. Âlimlerin mütevazı bahçesinde bir başına durup Magister Ludi olarak süreceği geleceğe bakan Josef Knecht'i düşünüyorum. Schiller'in Jena'daki yazlığının, rivayete göre Goethe'nin bir mabet ağacı diktiği, bahçesi.

"Genet'yi tanırdım," diyor Bay Gallimard alçak sesle, küstah gözükmemek için uzaklara bakarak.

Sağ taraftaki yüksek duvara oyulmuş bir dizi sarmalın cazibesine kapılıyorum. Black Sun'ın yayımladığı ufak *Tales Told by Shem and Shaun*** kitabı için Brancusi'nin James Joyce'u temsilen yarattığı sarmala benziyorlar. Aynı muhitten geçen yazarların hayaletleriyle olmaktan memnun, oyalanıyorum orada. Duvara yaslanmış sigara içen Camus. Nautilus'un kıvrımı üzerine kafa yoran Nabokov.

O gece rüyamda yüzme bildiğimi gördüm. Deniz soğuktu ama üzerimde palto vardı. Titreyerek uyandım, yatmadan önce kiliseye bakmak üzere pencereyi açmıştım. Penceremden kiliseyi ve dolayısıyla da hayatımın uzun bir bölümünü görebiliyordum. Bu kiliseyi ilk kez 1969 baharının sonlarında kız kardeşimle görmüştüm. İçeri hafif çekine çekine girmiş ve ailemiz için mum yakmıştık.

---

* *İt.* Botanik Bahçesi. (*ç.n.*)

** *İng.* Shem ve Shaun Tarafından Anlatılan Hikâyeler. (*ç.n.*)

Pencereyi kapatmak üzere kalkıyorum. Yağmur yağıyor; sessiz, sürekli bir yağmur. Birden ağlamaya başlıyorum.

"Neden ağlıyorsun?" diye soruyor bir ses.

"Bilmiyorum," diye yanıtlıyorum. "Mutlu olduğumdan belki de."

~

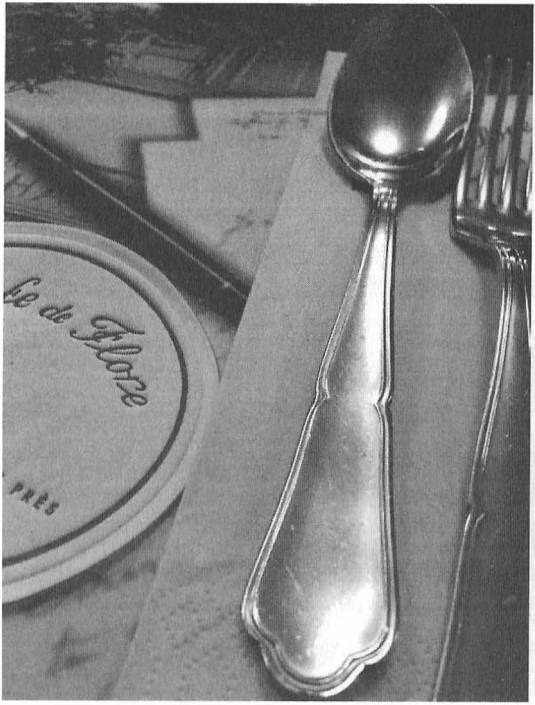
Paris insanın haritaya ihtiyaç duymadığı bir şehir. Bir zamanlar heybetli taş ejderhasıyla iftihar eden dar Dragon –eski Sépulcre– Sokağı'ndan iniyorum. Numara 30'da Victor Hugo'nun anısına bir levha. L'Abbaye Sokağı. Christine Sokağı. Picasso'nun *Guernica* tablosunu yaptığı Grands Augustins Sokağı, 7 numara. Yumurtadan çıkmayı bekleyen bir şiir bu sokaklar – birden Paskalya yortusundayız; her yer yumurta dolu.

Amaçsızca yürüyor, kendimi Latin Mahallesi'nde buluyorum, sonra Saint-Michel Bulvarı'na sapıp Simone'un büyüdüğü ve Weil ailesinin onlarca sene oturduğu 37 numarayı arıyorum. Bir an için aklıma bir adresten diğerine giden, bir merdiveni bulmak için tüm şehri dolaşan Patrick Modiano geliyor. Weil konutuna aynı kutsal yolculuğu yapan, Nobel Ödülü almak üzere olan, Albert Camus'yü düşünüyorum, ne ki daha mühim sebeplerle –salt meraktan değil de belli bir niyetle– yapıyor o bunu.

Filizlenen bir rutin. Sabah yedide uyanış. Sekizde Café de Flore. Ona kadar okumak. Gallimard'a yürümek. Gazeteciler. Kitap imzalamak. Gallimard tayfasıyla öğle yemeği – Aurélien, Cristelle, ördek konfi ve fasulye, yöresel kahve. Mavi salonda çay, ötede bahçe, röportajlar. Bir gazeteci bana Simone Weil hakkında, İngilizceye çevrilmiş bir kitap uzatıyor. Weil'i bilip bilmediğimi soruyor. Sonra Bruno adında bir gazeteci bana Gérard de Nerval'in bir resmini hediye ediyor, komodinime koyuyorum resmi. Yirmilerimdeyken masamın üstüne astığım kederli portrenin aynısı.

Akşam Alain ile buluşuyoruz ve o beni ertesi sabah Fransa'nın güneyine yapacağımız seyahat hakkında bilgilendirirken hafif bir yemek yiyoruz. Sète'te –Akdeniz'de bir sayfiye bölgesi, şair Paul Valéry'nin doğum yeri– bir kitap tanıtımı yapılması planlanıyor. Yeni bir yer görecek ve deniz havası alacak olmanın mutluluğuyla odama dönüyor, az eşya ile seyahat edecek şekilde valizimi topluyor ve sonra mantramı söyleyerek kendimi uyumaya ikna etmeye çalışıyorum: *Simone ve Patrick. Patrick ve Simone.* Patrick bana netameli bir huzur aşılıyor. Simone beni tehlike teşkil edecek denli tanıdık bir adrenalinle dolduruyor.

Her zamankinden erken uyanıyorum, daha yeni açılırken Flore'a geliyor, incir reçelli bir baget ve sade

ÇATAL BIÇAK TAKIMI, CAFÉ DE FLORE

kahve ısmarlıyorum. Ekmek hâlâ sıcak. Trene giderken çantamdaki eşyaları tekrar kontrol ediyorum. Defter, Simone, iç çamaşırı, çorap, diş fırçası, katlanmış bir gömlek, fotoğraf makinesi, kalemim ve güneş gözlüğüm. İhtiyacım olan her şey. Yazmayı umuyorum ama onun yerine uykulu uykulu camdan dışarıyı izliyor ve manzaranın nasıl da değiştiğini görüyorum; Paris'in dış mahallerindeki graffiti çiziktirilmiş duvarların ardından açık alanları, kumlu zeminleri, düzensiz çam ağaçlarını geçiyor ve nihayetinde deniz kenarına geliyoruz.

Sète'te limana nazır yerel bir kafede taze deniz mahsulleri yiyoruz. Alain ve ben Paul Valéry'yi bulmak için bir tepeyi tırmanıp mezarlığa gidiyoruz. Onu buluyor ve mezarına saygı ziyaretinde bulunuyoruz ama Fanny adında atları seven genç bir kızın mezarı da el ediyor bize. Arkadaşları ve ailesi atlar koymuş mezar taşına, ne hava koşullarınca ne de vandallıkla örselenmiş küçük bir hara oluşturmuşlar. Daha eski bir mezar taşı dikkatimi çekiyor sonra, kenarına çapraz bir şekilde kazınmış *DEVOUEMENT* kelimesini fark ediyorum. Alain'a ne demek olduğunu soruyorum.

"Adanmışlık," diyor gülümseyerek.

~

Ertesi sabah garda Alain ve Aurélien'e katılmadan önce son bir yürüyüşe çıkıyor, heybetli bir Neptün heykelinin başkanlık ettiği münzevi bir park keşfediyorum. Engebeli taş basamakları tırmanarak yokuş yukarı çıkıyor ve botanik bahçesine benzer, bodur çamlar ve türlü türlü ağaçlarla dolu bir yere geliyorum. Etrafta dolanırken beklenmedik ama tanıdık bir sersemlik kaplıyor içimi; soyut olan yoğunlaşıyor, zihinsel akım kırılıyor.

Gök soluk yeşil, atmosfer sonu gelmeyen imgeler yayıyor. Gölgelerle korunan bir banka sığınıyorum. Ağır ağır nefes alarak çantamın dibinden kalemimi ve defterimi çıkarıyorum ve, biraz gayriihtiyarı, karalamaya başlıyorum.

Bir müzik kutusundan çıkarılan beyaz bir yusufçuk. İçinde minyatür bir giyotin olan bir Fabergé yumurtası. Boşlukta dönen bir çift paten. Ağaçlar, buz üstünde yinelenen sekiz çizme hareketi ve aşkın manyetik çekimi üzerine yazıyorum. Aradan ne kadar zaman geçtiğinden emin değilim, yazmayı bırakıyorum, Neptün'ün kavisli sırtının yanından koşturarak geçiyor, taş basamaklardan iniyor, alelacele yakındaki gara gidiyorum. Alain merakla bakıyor bana. Aurélien fotoğraf çekip çekmediğimi soruyor. Tek bir tane, diyorum, bir kelimenin fotoğrafı.

Trende hummalı bir şekilde, sanki bir anı denizinden çıkmışçasına, yazmaya devam ediyorum.

Alain kafasını okuduğu kitaptan kaldırıp camdan dışarı bakıyor. Zaman daralıyor. Birden Paris'e yaklaşıveriyoruz. Aurélien uyuyor. Aklımdan gençlerin uyurken güzel ve, benim gibi, yaşlıların ölü göründüğü geçiyor.

3

Güzel havanın verdiği sevinç, kolayca teslim olduğum dostane bir aydınlık. Kilise korosundaki çocukların şarkı söylediği Saint-Germain Kilisesi'ne giriyorum. Komünyon belki. Vakur bir neşe hüküm sürüyor içeride ve İsa'nın bedenini almak için bildik bir arzu duyuyorum ama onlara katılmıyorum. Onun yerine sevdiklerim ve Bataclan'da çocuklarını kaybeden anne babalar için bir mum yakıyorum. Kollarında bir bebek tutan Aziz Antuan'ın önündeki mumların alevi titreşiyor; ikisi de canlı gibi görünmelerine yol açan onlarca yıllık ince graffitilerle kaplı; yaşayanların üzerlerine kazıdıkları yakarışlarıyla canlanıyorlar böylece.

VOLTAIRE, SQUARE HONORÉ-CHAMPION

Seine Sokağı'ndan yukarı doğru son bir yürüyüşe çıkıyorum yoksa aşağı doğru mu? Bilmiyorum, sadece yürüyorum. Tuhaf bir aşinalık çekiştirip duruyor beni. Bir uzun zaman öncesi hissi. Evet. Aynı yoldan kız kardeşimle yürümüştüm. Durup o dar sokağa – Visconti Sokağı'na– bakıyorum. İlk gördüğümde o kadar heyecanlanmıştım ki sokağın sonuna kadar koşup havaya zıplamıştım. Kız kardeşim bir fotoğraf çekmişti; bu fotoğrafta kendimi neşeyle dolu bir anda sonsuza dek donmuş olarak görüyorum. Küçük bir mucize gibi geliyor tüm o adrenalinle, tüm o arzuyla yeniden bağ kurmak.

Square Honoré-Champion'da yine bir anda beliren bir tanıdıklık hissi. Yol kenarında bulunan küçük bir parkın arka tarafındaki Voltaire heykelini hemen tanıyorum; Paris'te fotoğrafını çektiğim ilk şey. Şaşırtıcı bir şekilde küçük park bundan yarım asır önceki halini koruyor, yine bir o kadar nezih ve yavan ama hayli değişmiş olan Voltaire'in bana gülüyormuş gibi bir hali var. Bir zamanlar şefkat dolu olan, zamanın aşındırdığı, yüzündeki detaylar bir parça komik, korkunç görünüyor; yavaş yavaş çürürken değişmeyen diyarına kayıtsızca başkanlık ediyor.

Müzenin birinde Voltaire'in –camekânın ardında duran– başlığını gördüğümü anımsıyorum. Oldukça sade, ten rengi, dantel bir başlık. O başlığa delicesine sahip olmak istemiş, takan kişinin Voltaire'in düşlerinin kalıntılarına erişebileceği gibi batıl bir düşünce

ile birleşen tuhaf bir hayranlık duymuştum. Düşlerin hepsi Fransızcaydı elbette, onun dönemine ait tüm düşler öyle ve o an, düş gören herkesin kendi devirlerindekileri düşlediğini geçirmiştim aklımdan. Antik Yunan uygarlığı kendi tanrılarının düşlerini kurdu. Emily Brontë çorak arazilerin. Peki ya İsa? Belki de düş görmedi o, düşü kurulacak her şeyi, tüm kombinasyonları ebediyete dek biliyordu ne de olsa.

~

Gallimard'a olan sorumluluklarımı yerine getiriyor ve Londra'ya gitmek üzere Eurostar'a biniyorum. Trende Sète'teki sessiz parkta yazmaya başladığım ve Paris'e olanca hızıyla giden trende devam ettiğim öykünün kimi bölümlerini yeniden yazıyorum. Başta neden böyle karanlık ve mutsuz bir öykü yazdığımı düşündüm. Yazdıklarımı bir cerrah kalemiyle kesip parçalara ayırmak ve incelemek gibi bir arzum yoktu ama tekrar okuduğumda geçip giden ne çok düşüncenin ve olayın öyküme ilham verdiğini yahut nüfuz ettiğini görüp hayrete düştüm. En önemsiz gönderme bile özellikle vurgulanmışçasına belirgindi. Mesela, kusursuz bir tabak yağda yumurta yuvarlak havuzda yankılanıyordu. Simone'un kimi tavırlarını Eugenia'ya, genç kahramanıma, yüklemiştim: düşünsel esnekliği, tuhaf yürüyüşü ve saf kibri örneğin. Gelgelelim kimi yönlerini ise tamamen değiştirmiştim. Başkasının temasıyla

Simone'un tüyleri diken diken olurken Eugenia bariz bir şekilde arzuluyordu bu teması.

St. Pancras Uluslararası Tren İstasyonu'nda Ashford'a giden başka bir trene bindim, Simone Weil'in mezarını bulmak için; yolculuğumun son bölümüydü bu. Sıra evleri geçtik, ruhsuz bir manzara. Biletimin üstündeki tarihin 15 Haziran, müteveffa kardeşim Todd'un doğum günü, olduğunu fark ettim. Tek çocuğu Simone adında bir kız. Dakikasında neşelendim. Bugün sadece güzel şeyler yaşanabilirdi.

Vardığımda küçük bir kahve dükkânı buldum ve sonra taksi arandım. Gökyüzü kararıyordu ve hava epey serindi. Bavulumdan fotoğraf makinemi ve beremi çıkardım. Taksi yolculuğu yaklaşık on beş dakika sürdü; Bybrook Mezarlığı'nın kapısında indim. Kısmen küçük, taş bir hangar yahut harita dağıtan birini göreceğimi düşünmüştüm ama etrafta kimse yoktu. Bir tek hafif ama bitmek bilmeyen bir yağmur örtüsü altında yabani otları ayıklayan bir bekçi.

Mezarlık beklediğimden daha dağınıktı ve Simone'un nerede olabileceğine dair en ufak bir fikrim yoktu. Hafif cesaretim kırılmış bir şekilde bir aşağı bir yukarı yürüdüm. Işık azdı. Henüz öğle vaktiydi ama daha çok günbatımı gibiydi. Birkaç fotoğraf çektim. Gömülü bir haç. Sarmaşıklarla sarılı bir mezar. Neredeyse bir saat geçti. Yağmur dinmedi. Bir yanım bunun olanaksız bir uğraş olduğu düşüncesine teslim olmak üzereydi ki birden Katolikler

için ayrılmış bölümde gömülü olduğunu hatırladım. Sayısız Meryem Ana tasviriyle dolu, dört bir tarafında haçlar olan bir alan buldum ama Simone'dan eser yoktu. Heykellerin yoğun olduğu bir alana baktım. Gök iyice kararmıştı. Hafif moralim bozulmuş bir şekilde bir banka oturdum. Simone bu kutsal ziyareti onaylar mıydı? Sanmam. Ama eski bir mendilin içinde ona Sète'ten lavanta, ufak Fransa parçaları getirmiştim ve anavatanına beslediği sevgiyi, dönmek için duyduğu arzuyu hatırlayarak aramaya devam ettim.

Tehditkâr bulutlara baktım.

Kardeşime yakardım.

"Todd bana yardım edebilir misin? Doğum gününde yalnızım ve Simone adında birini arıyorum."

Eliyle bana yol gösterdiğini hissettim. Sağımda ağaçlık bir alan vardı ve oraya yürümem gerektiğini hissettim. Birden durdum. Toprak kokusunu duyabiliyordum. Tarlakuşları ve serçeler vardı, küçük bir ışık huzmesi belirip kayboldu. Ulvi olmayan bir duraksamayla başımı çevirdim ve –tüm mütevazı zarafetiyle– karşımdaydı. Fotoğraf makinemin körüğünü açtım, objektifi ayarladım ve birkaç fotoğraf çektim. Küçük demeti adının altına bırakmak üzere diz çöktüğümde bir ninni misali birbiri ardına sıralanan kelimeler hasıl oldu. Gayriihtiyarı kendimi huzurlu hissettim. Yağmur durdu. Ayakkabılarım çamurluydu. Işık azdı belki ama sevgi hiç değildi.

4

Kaderin parmağı var ama tek parmak onunki değil. Bir şey arıyordum ve başka bir şey, bir filmin fragmanını, buldum. Gür ama yabancı bir sesin etkisiyle kelimeler döküldü. Referans noktalarından bir senfoni oluşturan ışıktan bir müzik kutusunun büyüsüne kapıldım ve bir yolculuğa çıktım. Bana ait bile olmayan bir dünyada, Patrick Modiano'nun soyut sokaklarında dolaşarak, zikzaklar çize çize ilerledim. Bir kitap okudum, Simone Weil'in mistik aktivizmiyle tanıştım. Büsbütün büyülenmiş bir şekilde bir artistik patinajcıyı izledim.

Adanmışlık başlıklı bölümü Paris'ten Sète'e giderken trende yazmaya başladım. Başta farklı sesler –kültürlü, mantıklı bir adamla büyümüş de küçülmüş, sezgileriyle hareket eden genç bir kız– arasında yüksek bir söylem yaratmayı düşündüm. Bolluk ve müphemlik diyarında bir ittifak kurarak birbirlerini nereye götüreceklerini görmek istiyordum. Ayrıca son derece serbest bir günlük tuttum: şiir kesitleri, notlar ve yazmaktan başka bir amaca hizmet etmeyen gözlemler. O bölümlere dönüp bakınca şimdi fark ediyorum ki şayet *Adanmışlık*'ı bir suç olarak ele alırsak, ilerlediğim sürece açıklamalar yazarak ardımda kazara kanıt bırakmışım.

Çoğunlukla bir şiiri yahut kurmaca bir eseri ortaya çıkaran simya, zihnin sarmal bayırlarına gömülü değilse eğer, eserin içinde saklıdır. Gelgelelim benim izini sürebildiğim bir dolu baştan çıkarıcı unsur vardı; bir köknar ormanı, Simone Weil'in saç kesimi, beyaz ayakkabı bağcıkları, bir torba dolusu vida, Camus'nün varoluşsal silahı.

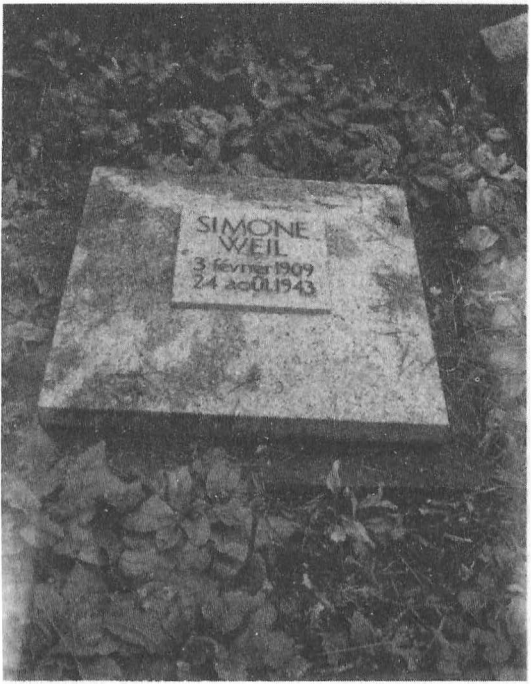
Yazdıklarımı neden değil ama nasıl yazdığımı veya esas yolumdan niçin bütünüyle saptığımı irdeleyebilirim. İnsan bir suçlunun izini sürerek ve onu bir güzel yakalayarak suçlu zihniyetini anlayabilir mi gerçekten? Nasıl ile nedeni birbirinden ayırabilir miyiz gerçekten? Ara ara kendimi sorguladıktan sonra yazdıklarımın ardından çok tuhaf bir vicdan azabı duyduğumu kabul etmek durumunda kaldım. Karakterlerimin ardından, zira onlara hayat veren bendim, yas tutup tutmadığımı düşündüm. Ayrıca bunun yaşla ilgili bir durum olup olmadığını da sorguladım, çünkü gençken herhangi bir konu hakkında en ufak bir ahlaki kaygı duymadan büyük bir rahatlık ve kayıtsızlıkla yazardım. *Adanmışlık*'ın yazıldığı gibi kalmasına müsaade ettim. Onu sen yazdın, dedim kendi kendime, şimdi Pilatus gibi elini eteğini çekemezsin. Bunların felsefi, hatta psikolojik kaygılar olduğuna hükmettim. Belki *Adanmışlık* yalnızca ne ise odur, dünya görüşüyle kısıtlanmamıştır. Veya belki izi sürülmez havadan türetilmiş bir metafordur.

Vardığım nihai sonuç bu ve bu, hiçbir manası olmayan bir sonuç.

New York'a dönünce kimyamın ona uyuşması zaman aldı. Dahası nostalji krizlerine girdim, geldiğim yerde olma arzusuyla dolup taştım. Café de Flore'da sabah kahvesi içmek, öğleden sonralarımı Gallimard'ın bahçesinde geçirmek, hareket halindeki bir trende yaşanan üretkenlik patlaması. Hâlâ Paris saatine göre yaşıyordum, akşama doğru uyuyor, uzun, durgun gecede birden uyanıveriyordum. Böylesi gecelerden birinde *The Secret Garden*'ı izledim. Sakat bir çocuk, hayat dolu genç bir kızın şiddetli arzusu sayesinde yeniden yürüyor. Bir zamanlar bu tarz hikâyeler yazacağımı hayal ederdim. *Sara Crewe* ya da *The Little Lame Prince** gibi. Aydınlığın gölgesindeki bir karanlıkla başa çıkan öksüz çocuklar. Kendimi Paris treninde, vicdan azabı duymadan, soluk soluğa yazarken bulduğum türde bir hikâye değil.

Sessizlik. Geçip giden arabalar. Metronun gürültüsü. Seher vaktini çağıran kuşlar. Eve gitmek istiyorum diye sızlandım. Oysa evdeydim zaten.

* *İng.* Küçük Topal Prens. (*ç.n.*)

BYBROOK MEZARLIĞI, ASHFORD, KENT

Ashford

Toprağın derinlerinde senin küçük kemiklerin
küçük ellerin küçük ayakların
huzursuz istirahatte düğümleri çözüyor
ekmek ve patates çorbası istiyor
bir ışık huzmesi vuruyor kapakçığa
kuzunun sütü dökülüyor kenardan
ve korkunç bir sis yükseliyor yerden
kar beyazıydın pamuk prenses misali
ve ben yedinci cüce
emrine amade
Aşai Rabbani ayini ekmeği vardı
dilini uzatan
tüm canlılara yetecek kadar
gözyaşı dökülmeyecekti artık
kalp aç kalmayacaktı
Sadece varoluşun ipeğine sarılı
verem yadigârları vardı

Adanmışlık

I

İlk sokakta gördü adam onu. Ufak tefekti, porselen bir teni, gür, siyah, kısa ve perçemli saçları vardı. Paltosu kış için fazla ince gibiydi ve üniformasının etekleri eğri büğrü. Yanından hızla geçip giderken zekâsının keskinliğini hissetti. Küçük bir Simone Weil diye geçirmişti aklından.

Birkaç gün sonra yeniden gördü onu, derse koşturan diğer çocukların aksi yönünde ilerliyordu. Zıt yöne gitmesine neyin sebep olduğuna kafa yorarak dönüp baktı. Belki de rahatsızlanmış ve eve dönmek için okulu kırmıştı ama kararlı edası işin aslının başka türlü olduğuna işaret ediyordu. Çok büyük ihtimalle yasak bir randevu, arzulu genç bir adam söz konusuydu. Bir tramvaya bindi kız. Adam kızı neden takip ettiğini bilmiyordu.

Tüm dikkatini kendi yoluna vermiş olan kız gideceği yere vardığında onu fark etmedi. Etrafı çev-

releyen ormana yaklaştığında adam birkaç adım arkasında kaldı. Kız farkında olmadan onu taş bir patikadan yusyuvarlak ve bütünüyle buz tutmuş büyük bir göleti gizleyen gür bir koruya yönlendirdi. Adam, sık çam ağaçlarını delip geçen ışık kesitleri arasından kızın alçak ve yassı bir kayanın üstündeki karı silkeledikten sonra üzerine oturup parıldayan göleti izlemesini seyretti. Tepelerindeki bulutlar hareket etti, güneşi önce örtüp ardından açığa çıkardı ve etraf bir an için gerçeküstü bir güneş ışığına maruz kaldı. Kız aniden adamın olduğu tarafa döndü ama onu görmedi. Okul çantasından bir çift eskimiş paten çıkardı, uçlarına buruşturulmuş kâğıt tıkıştırdı ve bir görev duygusuyla patenin kızaklarını sildi.

Göletin yüzeyi pürüzlüydü, kızın patenleri ayağına büyüktü. Bu engellere uyum sağlamanın tehlikeli stilinde payı olabilirdi pekâlâ. Göletin çevresini birkaç kez turladıktan sonra hızlandı ve neredeyse sendeliyormuş gibi gözükürken bir anda rahatlıkla şeffaf alanın ortasına atılıverdi. İnsanı şaşkınlığa sürükleyecek denli yükseğe sıçrıyordu, eksen çizgisinden uzaklaşsa da buzla kusursuz bir şekilde buluşuyordu. Kızın kombine dönüşünü izledi; eğilip kıvrılıyor, çılgın bir topaç misali fırıl fırıl dönüyordu. Atletizmle sanatkârlığın hiç böylesi etkili bir biçimde birleştiğini görmemişti.

Havada nemli bir serinlik vardı. Göğün rengi koyulaştı, gölete mavi bir ışık saçtı. Kız, uzaktaki bir

karaltıdan ibaret olan çamları, mora çalan göğü fark ederek gözlerini fal taşı gibi açtı. O ağaçlar için, o gök için kaydı. Adam dönüp gitmeliydi, ama kendini tanıyordu işte, bir güzellikle karşı karşıya geldiğinde içinde duyumsadığı o ürpertinin farkına varmıştı bir kere: O güzellik ki asırlık paçavralara sarılı bir kaptı, çıkaracaktı o paçavralardan onu, kuşkusuz sahip olacak ve dudaklarına götürecekti. Kar başlamadan önce gitti, gözüne başını öne eğmiş dönen kızın havadaki kolu ilişti.

Rüzgâr çıktı ve kız istemeye istemeye ayrıldı göletten. Bağcıklarını çözerken o gün yaşadıklarını geçirdi aklından memnuniyetle. Erken kalkmıştı, öğrenci şapelinde dua etmişti ve ulusal sınavını çoktan bitirip dolabından çantasını almış, en ufak bir tereddüt yahut vicdan azabı duymadan çıkmıştı. Çok parlak bir öğrenci, yaşıtlarından çok daha ileride olmasına rağmen bütünüyle kayıtsızdı. On iki yaşında Latinceyi sökmüştü, karmaşık denklemleri kolaylıkla çözüyordu ve en muğlak kavramları çözümleyip yeniden ele almaya hayli hayli muktedirdi. Zihni bir hoşnutsuzluk kasıydı. Ne şimdi ne de sonra eğitimini tamamlamak gibi bir niyeti vardı; neredeyse on altı yaşındaydı, tüm bu eğitim meselesini geride bırakmıştı. Tek arzusu insanları şaşırtmaktı, patenin kızakları aracılığıyla yüzeyini baldırlarında hissettiği buza adımını attığı an diğer her şey solup gidiyordu.

Sisli bir sabahtı ama yakında dağılacaktı sis ve kaymak için kusursuz bir gün olacaktı. Kahve yaptı, tavada ekmek kızarttı, Irina Teyze'sine seslendi; unutuvermişti artık bir başına olduğunu. Gölete giderken soğuk havaya rağmen çalılarda böğürtlenler olduğunu gördü ama toplamadı böğürtlenleri. Yerden sis demetleri yükseliyordu sanki. Gümüşi bir ışık vardı ve gölet, cömert ellerden çıkmışçasına, cilalanmış gibi bir görünüm almıştı. İstavroz çıkardı, yalnızlığının tadına vararak, buza adımını attı. Oysa yalnız değildi.

Şiddetli bir merak ve kızı orada bulacağından emin olmak onu geri dönmeye zorlamıştı. Fark edilmeden izledi kızın yaptığı eşsiz ve karmaşık kombinasyonları, tehlikeli ve şiirsel münferit hareketlerini. Kızın yaşadığı o sevinç dolu taşkınlık heyecanlandırdı onu; Tanrı bir sanat eserine yaşam soluğunu üflemişti. Kız kamburunu çıkardı, su götürmez bir biçimde dönüşüyor olduğu yıldızın parlak tozunu savurarak, spiral pozisyonda önce oturarak, ardındansa ayakta dönüşe geçti. Adam kısa bir süre sonra oradan ayrıldı ama yeterince çabuk ayrılmamıştı yine de.

Kız, adamın varlığını ne zaman fark ettiğinden tam emin olamıyordu. Önce sadece bir histen ibaretti, sonra bir sabah gizlice ayırdına vardı pek de kamufle olmayan bedeninin, paltosunun ve atkısının

renklerinin. Bir art niyet sezmediğinden, varlığından kuvvet alarak, kaymaya devam etti. On bir yaşından beri kimse, teyzesi bile, onu kayarken görmemişti. Gün geçtikçe birbirlerine ihtiyatla bağlanarak kendi rollerini benimsediler, ikisi de bir diğerinden güç buluyordu.

Okulun zorunlu yapısından kendini kurtarmıştı, artık Irina da yoktu ve böylece günleri birbirine karışmaya başladı. Zaman mefhumunu neredeyse bütünüyle yitirmişti; belirmeye yahut azalmaya başlayan ışığa göre yaşıyordu. Her zamankinden çok uyudu; tan çoktan ağarmaya başlamıştı. Alelacele sabah ritüellerini yerine getirdi, patenlerini aldı ve koruya doğru yola koyuldu. Gölete yaklaştığında yaşlı bir çınarın meydandaki köklerinin yanına yerleştirilmiş büyük, beyaz bir kutunun kenarı ilişti gözüne. Kendisi için bırakılmış olmalıydı, O bırakmıştı besbelli. Patenlerini bir kenara koyup kutunun kapağındaki ağır taşları kaldırdı ve yavaşça kapağı açtı. Açık renkli, ince bir kâğıda sarılı leylak renginde bir palto vardı kutuda, pahalı ama bir parça eski moda bir paltoydu bu, ustalıkla dikilmişti ve ipeksi kürk bir astarı vardı. Üzerine tam oldu, prenses tarzı etek kısmı çıkarılabildiğinden kayarken de rahatça kullanabilirdi. Elleri titreye titreye her bir detayını tek tek inceledi, incelikli dikişlere, tüy gibi hafif kürk astara ve ışık değiştikçe sanki kendi de değişen o tuhaf renge hayran kaldı.

Paltoyu üzerine geçirdi, çok hafif olmasına rağmen mucizevi bir sıcaklık yaymasına şaştı. Memnuniyetini ifade etmek üzere çekine çekine bakışlarını adamın her zaman durduğu yere çevirdi ama adam orada değildi. Mest olmuş bir şekilde fırıl fırıl dönerek münferit neşenin hazin zevkine vardı.

Bu beklenmedik hediye küçük umutlar aşılıyor, akla belli belirsiz ama geleceği parlak bir ahbaplık getiriyordu. Bundan haz duydu ama aynı zamanda korktu da, zira kaymak için duyduğu sabırsızlığa bir anlığına gölge düşürmüştü. Buz pateni için yaşıyordu, böyle söyledi kendi kendine; başka herhangi bir şeye yer yoktu dünyasında. Yer yoktu aşka, okula ya da hafızanın duvarlarını kazımaya. Bir tutam çelişkiyle boğuşurken pateninin bağcığı elinde kalıverdi. Bağcığı çabucak onardıktan sonra yeni paltosunun eteğini çözdü ve buza adımını attı.

"Ben Eugenia," dedi belli birine hitap etmeden.

Soğuk yağmur kulübenin camlarından şeritler halinde akıyor, ardından tuhaf desenler oluşturarak donuyordu. Bu sabah kayamayacaktı. Eugenia mutfak masasının başına kurulup günlüğünü açtı. İlk sayfalarda aynı dizelerin çeşitlemeleri yer alıyordu; bir tür şiirdi bu, serbest bir şekilde sıralanmış, anne ve babasının dili, kendi kendine öğrendiği bir dil olan Estonca yazılmış *Sibirya Çiçekleri*. Ardından ağırlıklı olarak İngilizce çalışmak için kullandığı son sayfaları çevirdi. Buz patenine, teyzesi ve eski vâsisi Irina'ya ve hiç tanımadığı ailesine dair karalanmış birtakım düşünceler. Daha fazla yazmaya niyetlendi ama tek bir kelime belirmedi zihninde, dolayısıyla önceden yazmış olduklarını okuyup düzeltmeye koyuldu.

Estonya'da doğdum. Babam profesördü. Ailemin hoş bir evi, bir arazisi ve annemin büyük bir adanmışlıkla baktığı güzel bir bahçesi vardı. Annemin kız kardeşi Irina bizim evimizde yaşardı. Martin Burkhart adındaki bir beyefendiyle ülkeden ayrılacaktı. Bu beyefendi Irina'nın iki katı yaşındaydı ve çok zengindi.

Babamın içinde kötü bir şey olacağına dair bir his vardı. Annemde yoktu, o sadece insanların iyi yanlarını görürdü. Babam, Martin'e beni de yanlarında götürmeleri için yalvardı. Irina annemin beni kucağından

indirmeyip üç gün üç gece ağladığını söyledi. Annemin gözyaşlarıyla kaplandığımı düşünmek beni rahatlattı. O bahar annem ve babamı Estonya'daki köylerinden ayrı ayrı yerlere sürüldüler. Annem Sibirya'daki bir çalışma kampına gönderildi ama babama ne olduğu konusunda kimsenin en ufak bir fikri yok. Ben bunları hatırlamıyorum. Irina bana ne anlattığıysa onu biliyorum sadece. Ne annemle babamın ne de köyümüzün adını biliyorum; Martin bunun çok tehlikeli olacağını düşünüyordu. O dönem herkes korkuyordu, savaş bittikten sonra bile böyleydi bu ama ben yalnızca bir çocuktum ve hiçbir şeyden korkmuyordum.

Irina güzeldi, bir film yıldızına, sinema dergilerinde gördüğüm Gene Tierney'e benziyordu. Onun da üst çene dişleri alt çene dişlerinden öndeydi ve saçını onun gibi kıvırırdı. Belgelerimizle, erzaklarımızla Martin ilgilendi ve bana soyadını verdi. Her şeyle o ilgilendi. Irina'nın güzelliğinden müzede, bir camekânın ardında gördüğü bir nesnenin güzelliği karşısında büyülenen biri misali büyülenmişti. Irina bir parça kendini beğenmiş olabilirdi ama bu Martin'i eğlendiriyor gibiydi; yığınla hediye aldı Irina'ya.

Ben büyürken Martin benimle yakından ilgilendi. Bana bir bebek ve güzel elbiseler aldı. Bale dersleri alıyordum ve eğitim konusunda üstün başarı gösterdiğime dair onu temin eden bir öğretmenim vardı. Beşinci yaş günümde bizi bir buz pateni gösterisine götürdü. Her şeyden çok bunu hatırlıyorum.

Patencileri gördükten sonra üç gün üç gece ağladım. Annem nasıl ağladıysa öyle ağladım. Belki de kaderimin farkına varmıştım ama bunun ne anlama geldiğini bütünüyle anlayamayacak kadar küçüktüm. Gözyaşlarıma dayanamayan Martin çok geçmeden bana paten, beyaz manşon ve onlarla uyumlu bir şapka aldı. Ayağımı buza ilk basışımda duraksadım, sebebi korku değil heyecandı, zira muhteşem bir şey olmuştu. İhtiyacım olan her şey bir anda ortaya dökülmüştü; zor bir sınavın tüm cevaplarını yahut ulaşılması mümkün olmayan bir noktaya varabilmek için hangi güzergâhı izlemem gerektiğini birden bilivermek gibiydi.

Her şey gözlerimin önüne serilmişti, bir anlık bir şeydi bu, anında yitip gitmişti sonrasında ama yine de damgasını vurmuştu işte. Hazır olduğumda ne yapmam gerektiğini hissetmiştim. Buz pateninde o kadar başarılıydım ki çok geçmeden bale derslerine buz pateni dersleri eklendi ve bundan kısa bir süre sonra da bale derslerini yavaş yavaş bıraktım. İhtiyacım olanı almıştım baleden. Şimdi sadece baleyi ve buz patenini birleştirecektim. Bundan böyle geriye kalan her şey için de aynı durum geçerliydi. Martin bana satranç oynamayı öğretti. Dikkate şayan bir rakiptim ama kazanmak umurumda değildi. Taşların hareket yönleriyle ve onları nasıl bir rutine oturtacağımla daha çok ilgileniyordum. Bundan hiç bahsetmedim çünkü patene bu kadar kafa yormamam konusunda direteceğinden korkuyordum. Martin bilime karşı özel bir yeteneğim olduğunu söyledi ama bu yetenek

ifade edilemez olanı ifade etmemi sağlayacak bir araç sunmadı bana. Pek çok dil konuşurduk birlikte, ölü dilleri bile. Yine de bildiğim tüm diller arasında buz pateni en iyi bildiğim dil benim. Kelimelerden yoksun, zihnin içgüdüye baş eğmek zorunda olduğu bir dil.

Ve sonra her şey değişti. Martin geçirdiği inme sebebiyle aniden öldü. Cenazeye gitmemize izin verilmedi. Avukatı Irina'ya bir çekle beraber ormanın dibindeki küçük bir arazide yer alan evin anahtarlarını gönderdi. Martin'in bizim için tuttuğu evden çıkmak zorundaydık. Irina'ya bıraktığı parayla rahat bir hayat sürdük ama hiçbir şey eskisi kadar güzel değildi. Neden bu evi seçtiğini ancak o gizli göleti bulduğum zaman anladım. On birime basmak üzereydim. Orayı bulacağımı biliyor olmalıydı. Ama orada Irina'yı mutlu eden hiçbir şey yoktu, ta ki Frank'la tanışıncaya kadar. Onun öncesinde günlerin içinden bir hayalet misali geçip gidiyordu.

Irina gideli neredeyse iki ay oldu. Okulu bırakmama kızardı, biliyorum. Ama oradaki kimse dert etmeyecektir. Çelişkili düşüncelerim ve sorularım öğretmenlerimi hep huzursuz etmiştir, hem bana daha fazla bir şey öğretebileceklerine inanmıyorum. Irina'nın neden gittiğini anlıyorum; aramızda hiçbir zaman öyle büyük bir yakınlık ve sevgi olmadı. Almaya mecbur bırakıldığı bir sorumluluktum ben. Yine de bana veda ettiği zamanki tavrım konusunda birtakım endişelerim var. Hayli duyarsız davrandım. Belki de korkuyordum; ailemle olan tek bağım oydu çünkü.

Eugenia bir an okumaya ara verdi ve ardından *Ailem o benim* kelimelerini ekledi. Kalemini bırakırken ayrılık anlarını kolaylaştırma konusunda Irina'ya yardım etmediği için gerçekten pişman olduğunu anladı. Belki de o yabancıdan hediye almak onu bir şekilde yumuşatmıştı, davetsiz cömertliği genç yüreğinin fazlasıyla katı olduğunu açığa çıkarmıştı. Bakışlarını pencereye yöneltti ve yağmurun hafif bir kara dönüştüğünü gördü. Günlüğünü kapayarak paltosunu giydi, patenlerini omzuna attı ve ormandan gölete yürüdü. Güneş çekilinceye dek kaydı. Sonrasında düz kayaya oturdu, ağır ağır patenlerinin bağcıklarını çözdü ve kızaklarını inceledi. Eve karanlıkta dönmekten korkmuyordu; aynı yolu binlerce kez yürümüştü ve ayağının altındaki her bir taşı avucunun içi gibi biliyordu.

Ay doğdu, göleti aydınlattı. Bir göletten çok minyatür bir göldü aslında ve şaşılacak denli derindi; Irina'ya her zaman bir hapishane gibi gelmiş olan o küçük, münferit kulübenin ağır havasından gizli bir kurtuluştu burası. Frank'la tanışıncaya dek bir hapishaneydi o kulübe Irina için, o ne kadar güzelse o kadar yakışıklı olan Frank'la, nihayet onu mutlu eden kişiyle, onu alıp götüren kişiyle tanışıncaya dek.

Kulübeden ayrıldığı gün Irina makyaj yapmamıştı ve ağlıyordu. Eugenia onun ne kadar da genç gözüktüğünü ve defalarca prova edilmiş sahneyi canlandıran bir oyuncuya benzediğini geçirdi aklından.

"Gitmem gerek. Frank beni bekliyor. Bana senin için biraz para verdi, şifoniyerin üstünde duruyor. Yakında on altı yaşını dolduracaksın. Tıpkı benim gibi eminim sen de başının çaresine bakacaksın."

Eugenia tek kelime etmemişti. Ona sarılmak, yaptığı tüm fedakârlıklar için teşekkür etmek istemişti ama doğru kelimeleri bulamamıştı. İlelebet cevapsız kalacak bir soru girdabı vardı yalnızca.

"Benden nefret etme, elimden geleni yaptım. Otuz iki yaşındayım ve şu an elimde kendim için bir şey yapma fırsatı var."

Kapıyı açarken durup çaresizlik içinde Eugenia'ya bakmıştı.

"Güzel bir kadınım," deyivermişti, "neden çirkin bir hayatım olsun ki?"

Ve sonra da gitmişti. Annesi ve babası gibi, Martin gibi, ipteki çamaşırlar gibi.

Bir ağdan dökülmüşçesine yıldızlar kapladı göğü. Altlarında oturdu Eugenia, düşünmeye devam etti. Her yıldız kendi rolünü oynar, her birinin kendine ait bir yeri vardır. Sahip olduğum her şey, diye düşünüyordu, doğuştan verildi bana.

3

Otuzlarının sonunda yalnız, son derece kontrollü, gözü pek, güçlü kuvvetli ama hayli hassas, çok sayıda disiplinin yanı sıra risk, sanat ve aşırılık nedir ziyadesiyle bilen bir adamdı. Sanat eseri, nadide elyazmaları ve silah taciriydi; dokunarak, ışığı alma ve yansıtma şekline bakarak herhangi bir fildişi eşyanın ait olduğu dönemi ve menşeini rahatlıkla söyleyebilirdi. Değerli olanları müzelere teslim ediyordu; en seçkinlerini kendine saklıyordu. Epey bir gezmişti ama avare bir gezgin değildi. Bavulları, sattığı zaman ona hatırı sayılır bir servet kazandıracak kıymetli eşyalarla doluydu. Epey başarılı olmuştu ama başarı artık ona bir heyecan vermiyordu; görülmedik bir biçimde huzursuz ve fevri bir adam olup çıkmıştı.

Kız uyanık olduğu anların içine kayıvermişti işte. Buzdan sarayında bencilce kayarken canlandırdı onu zihninde. Uzak diyarlardaki kalabalıkların içinde küçük omzuna attığı patenlerini, bir şapkanın yahut eşarbın örtmediği gür, siyah saçlarını gördüğünü hayal etti. Küçük cadı, diye geçiriyordu aklından, gelgelelim hantal bir okul çocuğuna böylesi bir güç yüklediği için kendisine çıkıştı.

Rüyasında bir masa başında oturmuş, yabancısı olduğu kolonyal bir binanın engin topraklarına

bakıyordu. Kızın karamel pasta dekoru kadar kırılgan hayaleti parlak yeşil alanda göründü. Uzun, ince endamını ortaya çıkaran tiril tiril, kırmızı elbisesiyle yavaşça döndü. Gitgide hızlanışını, fazlasıyla esnek kollarının hafif rüzgârda rahatlıkla kıvrılışını keyifle izledi.

"Hiçbir zaman tamamen senin olmayacak," diye fısıldadı ona servis yapan kadın. Adam sert bir bakış attı kadına.

"Bir şey mi söyledin?" diye sordu hafif rahatsız olmuş bir şekilde.

"Hayır mösyö," dedi kadın en ufak bir duygu emaresi göstermeden.

İzah edilmesi mümkün olmayan belli belirsiz bir öfkeye tutsak bir şekilde uyandı. Üzerine bir sabahlık geçirdi, misafir odasına kurulup bir puro yaktı ve kendini dumanın mavi halkalarına bıraktı.

~

Günler geçti ve adam gelmedi. İşin aslı kız onun kendisine tuhaf bir biçimde ilham verdiğini düşündüğü varlığını özlemişti. İşte bir kez daha yalnızca kendisi için kayıyordu. Hava hâlâ çok soğuktu ama paltosuyla ve, ne mutlu ki, rüzgârın yokluğuyla upuzun saatler boyunca kayabilirdi. Gölet onun eviydi, buz pateni ise sevgilisi. Kendi ısısını yayarak kendini bütünüyle kaymaya verdi.

Baharın gelişini her sene korkuyla beklerdi; zira buz yakında alttan alta damar damar olacak ve göletin yüzeyi çatlayacaktı: mermer bir zemine düşen bir el aynası gibi tıpkı. Birazcık daha, diye yalvardı doğaya, sadece bir hafta daha, birkaç gün, birkaç saat daha. Buzun üstünde diz çöktü. Henüz tehlike teşkil etmiyordu ama eli kulağındaydı.

Kız onu görmedi ama varlığını hissetti, yaklaştığını duyumsadı ve birden paltosunu gördü. Adam kızın görüş açısından çıkmadı ama mesafesini korudu; sessiz diyaloglarından hoşnuttu. Kız onun geri dönmesine herhangi bir karşılık vermediyse de varlığını serzenişte bulunmadan kabul etti. Kollarını kalbinde çapraz birleştirip ileri doğru atıldı ve hiç olmadığı kadar yükseğe sıçradı. Adamın varlığından cesaret alıp bir kolunu yukarı kaldırdı, parmak uçları engin semaya değerken üçüncü kez döndü. İstemsiz bir çığlık kopardı. *Keşke şimdi ölsem.* Basit bir saçmalık, bir yeniyetme duası, her şeye zarifçe hükmeden bir an.

Adam geri çekildi, etkilenmişti.

Kız, gün doğumunda soğuk kahve içti, bir tas böğürtlen ve bir gece önce yaptığı ekmekten yedi. Güneş çoktan yükselmişti ve bu durum canını sıkıyordu, kışın biraz daha süreceğini umuyordu. Gölete gittiğinde adamın çoktan gelmiş, bekliyor olduğunu gördü. Patenlerini bırakıp en ufak bir kaygı duymadan, doğal bir küstahlıkla gitti yanına. İsviçre Almancasıyla

kibar bir biçimde selamladı adam onu ama aksanını fark eden Eugenia Rusça karşılık verdi. Adam şaşırmış, fakat memnun olmuştu.

"Rus musun?" diye sordu.

"Estonya'da doğdum."

"Evden epey uzaktasın."

"Savaş zamanında henüz bir çocukken teyzem getirdi beni buraya. Gölet benim evim."

"Kaç dil biliyorsun?"

"Birkaç," dedi kız ukala bir tavırla. "İki elin parmaklarından fazla."

"Rusçan çok iyi."

"Dil satranç gibidir."

"Kelimeler de hamleler gibi öyleyse?"

Orada sessizce durdular, rahatsız edici bir sessizlik değildi bu. Kız şimdiye dek sadece sessizliği ve paltoyu paylaşmış olduklarını geçirdi aklından.

"Palto," diye lafa girdi. Ama adam onu susturdu.

"Palto hiç önemli değil, ufaklık. Sana istediğin her şeyi verebilirim."

"Öyle şeyler umurumda değil benim. Ben sadece kaymak istiyorum."

"Buz yakında seni yüzüstü bırakacak."

Kız gözlerini yere çevirdi.

"Saygın bir antrenör olan Viyanalı bir arkadaşım var. Bahar ve yaz boyunca, göletin senin için hazır oluncaya kadar, istediğin gibi kayabilirsin."

"Bu ayrıcalığın bedeli nedir?"

Adam gözlerini kıza dikti.

"Ben sadece kaymak istiyorum," diye yineledi kız.

Adam kartını verdi. Kız üzerinde siyah bir palto olan adamın uzaklaşmasını izledi; cüsseli bir adam değildi ama paltosu öyleymiş gibi bir görünmesini sağlıyor, sanki ona bir güç bahşediyordu.

Adamın patikada gözden kaybolmasını bekledi, sonra diz çöküp buza bir taşla vurdu. Yüzeyin altında kımıldanan suyun titreşimlerini, eriyen buz tabakalarını hissedebiliyordu. Çevreyi ışığının sıcaklığıyla dolduran güneşe üzgün üzgün baktı. Çok güzeldi esasında ama işte en büyük mutluluğundan yoksun kalacağı o bitmez tükenmez ayların başlangıcına işaret ediyordu. Benlik algısı tastamam patenlerinin bağcıklarıyla örülüydü. Kış bahara, ardından yaza dönüşecekti ve kışın geri geldiğini bildiren yaprak dökümünü beklemekten başka çaresi kalmayacaktı. Cebindeki kartı yokladı. Bir duygu korosuyla aynı anda hem özgürlüğüne kavuşturulmuştu hem de kapana kısılmıştı.

4

Baharın ilk günüydü. Işık, penceresinden içeri süzülüp yatak örtüsünün üzerine yayıldı. Yatağının üstündeki duvara Eva Pawlik'in fotoğrafları yapıştırılmıştı. Bir kancaya asılı patenleri onu çağırıyordu ama buz erimeye başlamıştı çoktan. Kendisine sıcak çikolata hazırladı, sonra odasının bir köşesindeki sepette duran küçük bir battaniyeyi serdi. Irina on üçüncü doğum gününün sabahında vermişti bu battaniyeyi ona, yıllarca saklamış, doğru anı beklemişti. Battaniyeyi annesi onun için yapmıştı, babasının yazdığı bir mektup tutturulmuştu üzerine bir iğneyle. O zaman mektubu okuyamamıştı ama sonra dili öğrenmiş, ardından mektupta yazanları çevirmiş ve tekrar tekrar okumuştu. Babası mektubunda onu kucaklayıp havaya kaldırışından ve gözlerini, her şeyi ama her şeyi bünyesinde barındıran koyu kahverengi gözlerini, annesinden almış olmasının nasıl da hoşuna gittiğinden bahsediyordu. Battaniye yumuşacık bir şeftali gibiydi ve kenarlarına küçük çiçekler işlenmişti.

Teşekkürler anne, diye fısıldadı, teşekkürler baba.

Eugenia, Irina'nın eski yün kazağının söküğünü dikti, kazağın üstünde uzun bir saç teli buldu ve Irina'nın günün birinde geri dönüp dönmeyeceğini geçirdi aklından. Irina yetiştirmişti onu, ne var ki

hayatı hakkındaki her şeyi de gizlemişti. Onu konuşturmak hep çok zor olmuştu, gerçi bazen, votkayı fazla kaçırdığında, kurtların şarkısından, buz tutmuş ağaçlardan yahut baharda dört bir yanı kaplayan pembe beyaz çiçeklerin kokusundan bahsederdi. Ama annesi ve babası hakkında asla tek kelime etmezdi. Eugenia, Irina'nın soğuk gözlerinde arardı cevaplarını.

"Anneni bende arama," derdi. "Onu kendi içinde bulmalısın."

"Ona benziyor muyum?"

"Emin değilim," diye yanıtlardı sabırsızca, bir yandan rujunu sürerken.

"Ama saçlarımı ondan almışım."

"Evet, evet."

"Gözlerim babamınkilere mi benziyor?"

"Geçmişe değil geleceğe bak Eugenia," diye nasihat ederdi tilki etolünü boynuna atarken.

Şimdi onunkinden de güzel bir paltom var diye düşündü esefle. Ama bulmacanın yeni bir parçası için seve seve verirdi paltosunu. Sahip olduğu yegâne şey, hareketli resimler halinde çekilmiş grenli bir film sahnesi misali, tekrarlanan bir rüyaydı – elini güneşe siper eden annesi ve bir çamaşır ipindeki çarşaflar. Her ne kadar bunun gerçek bir anı olamayacağı kadar küçük bir yaşta ayrılmış olsa da annesinden, sanki gerçekmişçesine tutunuyordu ona. Her tür tesadüfi imayı, basit anıyı, eski bir hikâyenin yeni bir

bölümünü birbirine dikiyor; Irina'ya nihayetinde kim olduğunu gösterecek olan, narin yorganına ekleyeceği yeni, küçük bir parça vermesi için yalvarıyordu. Hiçbir zaman sevgi talep etmedi, şefkat hasreti çekmedi, erkeklerle herhangi bir deneyimi olmadı, ergenlik döneminde kondurulan öpücükleri bile tecrübe etmedi. Sadece kim olduğunu bilmek ve kaymak istedi. Başka bir arzusu yoktu.

Eugenia paltosunun cebinden kartı aldı. Adam her şeyi sunmuştu ona. Kendi antrenörü olacaktı, güzel patenleri, dilediğince antrenman yapabileceği bir yeri olacaktı. Kartı masanın üstüne koydu ve parmaklarını kabartmayla işlenmiş, kalın harflerle yazılmış adının üzerinde gezdirdi: *Aleksandr Rifa*; hemen altında elyazısıyla yazılmış bir adres vardı. Adı Alexander idi ama Eugenia için hep "O" olarak kalacaktı.

O öğleden sonra adam kapıyı açtı ve karşısında onu buldu: ufak tefek ve küstah.

"Bugün benim doğum günüm," dedi kız. "On altı yaşındayım."

Adam onu dünyevi mallarının, değerli ikonların, fildişi haçların, sıra sıra incilerin, işlemelerle süslenmiş ipeklerle dolu sandıkların ve nadide elyazmalarının sergilendiği süit odalarda ağırladı. Ne isterse vereceğini söyledi ona.

"Servetinle ilgilenmiyorum."

"Belki doğum günün için bir yadigâr."

"Sadece kaymak istiyorum. Buraya da bu yüzden geldim zaten."

Adam içinde mine ile incelikle işlenmiş bir yumurta olan camekânın önünde durdu. Kız istemediği halde cazibesine kapıldı yumurtanın ve adam yumurtayı camekândan çıkarıp kızın önüne koydu.

"Açsana," dedi. "Çarın imparatoriçeye hediyesiydi."

Yumurtanın içinde imparatorluğa ait, altından yapılmış kusursuz bir at arabası vardı. At arabasını kızın avucuna yerleştirdi ve tepkisini izledi.

"Adımı tahmin et," dedi kız.

"Bir dolu ad var."

"Ama benimki bir kraliçenin adı."

"Bir dolu kraliçe var."

Adamın peşinden yatak odasına gitti. Adam onun üzerindeki kıyafetleri yavaş yavaş çıkarırken sessizce durdu kız ama adam kızın nabzının hızlandığını hissedebiliyordu. Yavaşça, şaşılacak denli nazik bir şekilde, acıyla haykırırken onu yatıştırarak sahip oldu kıza. Ardından gece, içinde sessiz ve şaşırtıcı bir iştah uyandırarak, bir kez daha sahip oldu.

Sabah kan güvesi lekeli çarşafı topladı.

"İstersen burası senin odan olur. Birine senin için yeni çarşaf aldırırım."

"Hayır. Kendi çarşafımı kendim alacağım."

Kız yıkanırken adam ona kahvaltı hazırladı. Kız beklenti içinde yanaştı ona.

"Başıma bela olacağını bana doğru yürüdüğünü gördüğüm an anlamıştım," dedi adam. "Paltoma sürtünerek geçtiğinde hissettim seni."

"O gün seni görmedim."

"Belki de beni hissettin, tıpkı seni hissettiğim gibi."

"Hayır. Hiçbir şey hissetmedim."

Gençler zalim olabiliyor diye düşündü adam ama ona nasıl çektireceğini de biliyordu. Bedenini bedenine bastırdı ve kıza taktığı adı fısıldayarak gitmesi gerektiğini söyledi. Philadelphia.

"Neden Philadelphia?"

"Çünkü," diye fısıldadı kulağına, "bir zamanlar özgürlüğün yuvasıydı."

Kız duvara yaslandı.

"Boynundaki küçük kesenin içindekileri istiyorum," dedi birden sanki misilleme yaparcasına.

Adam irkildi, tereddüt etti ama onu reddedemedi.

"Değersiz yadigârlar; küçük vidalar ve eski bir tüfeğin ateşleme iğnesi."

"Önemli olmalı."

"Bir şairin tüfeğiydi."

"Nerede peki?"

"Güvenli bir yerde, uzakta. Kimse tüfeği kullanamasın diye vidaları çıkardım. Bu şekilde silah olarak kullanılması mümkün değil. Kesenin ağzı dikili."

"Onu bana ver."

"İstediğin bu mu?"

"Evet."

"Emin misin?"

"Evet," dedi kız gözü kara bir şekilde.

"O halde günün birinde tüfeği de sana vermeliyim."

"Nasıl istersen."

"Beni öldürüyorsun," dedi adam.

"Beni öldürüyorsun," diye karşılık verdi kız.

Adam bir kâğıdın üstüne yüklü miktarda para bıraktı. Bu adrese git ve şu türden yeni çarşaf al, istediği modelin adını kâğıdın arkasına yazdı ve kızı yeniden öptü. Kızın dükkânı bulması vakit aldı. İnsanın hayal edebileceği her türden çarşafla dolu uzun uzun raflar vardı ama kız ten rengi ipek sabahlıklar ve pijamalarla dolu bir camekâna yöneldi. Çarşaf yerine paranın yarısıyla camekânın ardındaki sade kombinezonu aldı ve sonra tramvaya atlayıp bambaşka bir bölgeye gitti. Çinlilerin çalıştığı çeşitli çamaşırhanelerden toplanan nevresim takımlarını perakende satan küçük bir dükkân vardı. Uzun bir arayışın ardından etiketinde adamın yazdığı isim olan hafif eskimiş bir çarşaf buldu. Hafif yıpranmış bir İtalyan çarşafı; gelgelelim kızın hayatında gördüğü tüm çarşaflardan çok daha güzeldi.

Çarşafı aldıktan sonra küçük bir lokantada durdu ve kendisi için bir biftek, büyük bir biftek ve büyük

bir fincan kahve sipariş etti. Arada bir gerdanının hemen aşağısındaki küçük çuvalı yokluyordu. Çok pahalıya patladı diye düşünüyordu, ne ki pişmanlık değil gurur duyuyordu. *İşte bu şekilde Philadelphia'ya dönüştüm*, yazdı daha sonra günlüğüne. *Özgürlük şehri gibi. Ama ben özgür değildim. Açlık kendi kendinin muhafızıdır.*

5

Küçük hediyelerle döndü kıza. Açık pembe bir kazak ve Estonya'nın koruyucu azizesi olan Azize Katerina madalyonu. Ama kız en çok içinde buz patencilerin ve kapağında Sonja Henie'nin resmi olan dergiyi sevdi. Bir süre sanki tuhaf bir şekilde tembel ve fazlasıyla uysaldı, kendini bütünüyle baharın polenlerine teslim etmişti.

Durgun gecelerde birbirlerinin dünyasına göz attılar. Ayrıcalıklı bir hayattan söz etti adam; babası diplomattı, annesiyse İsviçre'nin seçkin ailelerinden birinden geliyordu. Özel dersler almıştı, yabancı dil konusunda başarılıydı, sosyal yönden ise kusursuzdu, gelgelelim içten içe huzursuzdu, her şeyi paramparça edip kendi istediği şekilde yeniden düzenleme arzusuyla yanıp tutuşuyordu. Kelimelerle tam da bunu yapan şair Rimbaud'da teselli buluyordu.

"Şairin o mu?" diye sordu kız küçük keseye dokunarak.

Alexander sanata yönelmiş ama babasının isteklerini yerine getirerek Viyana'da mühendislik okumuştu. Orada mutsuz olmuş, babasına sırt çevirmiş ve Fransa'da direnişe katılmıştı. Bir şeyleri paramparça etmenin insan doğasının güçlü bir yanı olduğunu anlamıştı. Kendi kendine keşfe çıkmış ve Gotthard

Geçidi'nden Habeşistan ovalarına kadar şairin ayak izlerini takip etmişti.

Kıza *Cehennemde Bir Mevsim*'den bölümler okudu. Kız onun yanında uzanıp, nasıl ki kendisi okulu bırakmışsa, üniversiteyi bırakan genç Alexander'ı canlandırdı zihninde. Adamın hipnotize edici sesi kızı uykuya sürükledi. Adam okumaya devam etti, sonra kıza bakmak üzere kitabı bir kenara bıraktı; ufak tefekti, karnının hemen altı nemlenmiş parıldıyordu, adam onu uykusundan uyandırma arzusu duydu.

Tüm doğa uyanmış, çiçeklenmişti. Eugenia ona kendi hikâyelerini, defterine yazdığı gibi, anlattı; sorularını tatlı bir monotonlukla, hayali bir varlığın duygusuz dış sesiyle yanıtladı.

"Babanla yakın mıydınız?"

"Annemi de babamı da tanımadım. Baharda Estonya'dan Sibirya'daki bir çalışma kampına sürgün edildiler."

"Ne sebeple?"

"İnsanları koyun misali gütmek için bir sebep gerekmiyor."

"Boşluklarla dolu bir hikâye."

"Bazı şeyler anıya dönüşmeden önce dağılıp gidiyor. Trenleri hatırlıyorum. Çabucak kavradığım yeni diller olduğunu hatırlıyorum. Irina Teyze'min ayna karşısında başını yana yatırıp saçını taradığını hatırlıyorum."

"Bana Irina'dan bahset."

"Beni o büyüttü, yine de bir muamma benim için. Oyuncu olmak üzere Amerika'ya gitmek hayaliydi ama savaş her şeyi değiştirdi. Yaşı kendisininkinin iki katından fazla olan bir sevgilisi vardı, onu uzaklara götürecekti ve babam beni de götürmesi için ona yalvardı. Pek çok sınır geçtikten sonra onun himayesi altında İsviçre'ye yerleştik. Kendi ailesi vardı aslında ama zengin olduğu kadar iyi yürekli biriydi. Bana elbiseler ve Irina'ya altın bir uğur bileziği aldı."

"Annemin kardeşi güzeldi, bu kadar iyi yürekli bir adamın gönlünü başka nasıl kazanabilirdi ki zaten? Sevgilisi teyzemin istediği gibi davranmasına göz yumardı ve her yeni hediye karşısındaki saf sevincinden etkilenirdi. Ben beş yaşındayken bizi bir buz pateni gösterisine götürdü. Hayatımda hiç o kadar güzel bir şey görmemiştim, ne var ki gözyaşlarımı bir türlü bastıramadım. O olmak istedim, buzun ortasındaki kız olmak. Henüz küçücük bir kızken bile kaderimin bu olduğunu biliyordum. Pek çok dili kulaktan dolma bir şekilde konuşabiliyordum. Okulda çok başarılıydım ama buz pateninden önce hiçbir şey ifade edilemez olanı ifade etmemi sağlayacak bir araç sunmadı bana. Dışarıdaki dünya yeniden inşa ediliyordu fakat biz bir fanusun içinde yaşıyorduk ve ben böyle şeyleri idrak edemeyecek kadar küçüktüm. Martin öldükten sonra Irina eve hiç kimseyi

getirmedi, arada sırada ortadan kaybolurdu ama hep dönerdi. On dördüncü yaş günümden kısa bir süre sonraysa Frank'ı getirdi."

"Frank. İyi bir adam mı bu Frank?"

"Irina için iyi sanıyorum, o ne kadar güzelse Frank de o kadar yakışıklı. Frank bir inşaat şirketinde müdürdü ve savaştan sonra iyi para kazanmıştı. Irina'yı güldürürdü. İş nedeniyle sık seyahat etmesi gerekirdi ama ortalıktayken her şey daha bir yolunda olurdu. Yakın zaman önce patenlerim ayağıma küçük gelmeye başladı ve Frank'in cebinden para araklayıp kendime kullanılmış, ayağıma epeyce büyük gelen ama düzgün kızakları olan kaliteli bir çift paten aldım. Irina parayı nereden bulduğumu sordu ve ona söyledim. Frank'ın kızacağını düşündüm ama kızmadı. Patenlerine bakayım, dedi. Biraz büyük olduklarını ama uçlarına bir şeyler tıkıştırdığımı söyledim. Frank paten kızaklarını çıkarıp şehre, biletmeye götürdü. Böyle bir adamdı. Irina'nın onunla ilişkisi Martin'le olan ilişkisinden farklıydı. Ayakkabılarını çıkarır, ayaklarını ovardı. Muhtemelen mutluydu."

"Irina'yı kıskanır mıydın?"

"Kıskanmak mı? Neden kıskanacakmışım ki? Irina buz pateni yapmayı bilmiyor."

Kız bir anda ayağa kalkıp külotunu çıkardı.

Adam yatakta yatarak bekledi. Kalçalarını kavradı. Yavaş yavaş Philadelphia dedi ve sonra kızı yü-

zükoyun döndürdü, nazikçe girdi içine. Kız haykırdığında onu yeniden döndürdü. Adamın soluğunu hissetti kız. Küçük bir kalp atışına benzer ritmik bir vuruş hissetti ve kalçalarını kaldırdığında komünyon elbisesine çamur atan çocuğun yüzünü anımsadı. Lekeyi ve çocuğun kirli ellerini gördü. Irina'nın beyaz dantel eldivenini gördü. Dışarıda çanlar çalıyordu. Düpedüz kaybolmuş, pislik içinde yüzüyordu.

6

Onların hikâyesi bir sonuca bağlanabilecek değil, yalnızca açığa çıkarabilecek bir hikâyeydi. İçinde mitin gerçek gücünü barındıran bir hikâye. Kendi içine kapanan ve ardında sadece şeffaflık bırakan bir hikâye: Sonrasında dağılıp giden keskin bir duman bulutuydu üzerinde hunharca birleştikleri yatakları. Ne zaman çıkıyor güzel bir şey, kalbin çehresi olmaktan, ne zaman kayıyor ekseni de önce dengesiz bir hal alıp ardından saplantılı bir boşluğa savruluyor? Bir akşam yürüyüşünde, yanan purosunu bir fiskeyle yerdeki yaprakların yanına göndermek üzere durunca, bunu düşündü adam. Alev alışlarını ve sonra kendi ıslaklıklarında havasız kalıp sönüşlerini izledi.

Adam iş seyahatine gittiğinde kız kendini onu düşünmekten alamadı. Ama hayır, aslında onu değil de aralarında körüklenenleri, sıcaklığını adeta kutsal gölete yayıp da kenarlarının erimesine yol açanları düşünüyordu. Gitgide daha da hızlı kaydığını, adamın küçük kulak kepçesine fısıldadığını düşledi. Philadelphia. Kendini buzun üstüne attı, üç kez döndü ve dördüncüsüne yeltendi. Gözlerini açmasıyla muazzam bir sıçrayış pencereden yastığına süzülen güneşle mahvoldu.

Tramvaya binip kimi eşyalarını almaya kulübeye gitti. Akademiden kendisine iki mektup gelmişti.

Ulusal sınav sonuçları ülkenin en iyileri arasındaydı, matematikten gümüş madalya alacaktı. Neredeyse hiç umurunda değildi bunlar. Hafif yağmura rağmen ormana yürüdü. Gölete açılan patika çamurluydu. Birden karşısında beliriverdi: yoğun bir sis içindeki, tuhaf bir şekilde yabancı bir diorama. Düz kayanın, on bir yaşından beri oturduğu o kayanın üstündeki yerini almasıyla yağmurun şiddetlenmesi bir oldu. Çaresiz, göletiyle vedalaştı ve kulübeye geri döndü. Eski yatağında uyudu. Gece hava iyice soğudu, yakacak odun da yoktu. Titreyerek, ateşler içinde uyandı.

Sabahın ilerleyen saatlerinde adamın evine döndü ve kendi odasındaki yatağa yattı; küçük, tek pencereli bir odaydı burası ama onundu işte. Çocukken bir seferinde yine böyle hasta olmuştu. Martin, Irina'ya beyaz soğan doğrayıp bir tencerede kaynatmasını söylemişti. Irina soğan kokusunun elbisesine sinip mahvedeceğini söyleyerek karşılık vermişti. Martin de ona yeni bir elbise alacağını söylemişti. Eugenia'nın başını tencereye eğip ağzından nefes alması gerekmişti. Martin tüm akşam yanında kalmıştı. Aynı, tuhaf bir şekilde, kutsal ritüeli tekrarlayarak. Soğan soy. Doğra. Kaynat. Buğu yap. Nefes al. Karşılığında hiçbir şey istemeyen koruyucusunu düşündü. Her daim nazikti. Ne yemekleri eksik olmuştu sofralarından ne de çiçekleri. Eugenia'nın duvarları açık sarı bir odası ve sabah ışığında renk değiştiriyormuş gibi gözüken elbisesi olan bir bebeği vardı.

Krem renginden açık pembeye, açık pembeden şeftali rengine. Annesiyle ilgili rüyasını gördü. Güneş, çamaşır ipinde asılı çarşaflar ve Irina'dan büsbütün farklı olmayan ama daha kısa, daha koyu saçları olan bir kadın ellerini güneşe siper ediyor.

Alexander eve döndüğünde ona seslendi ama Eugenia cevap vermedi. Onu odasında karanlıkta yatarken buldu. Hayretle yanaştı yanına ama boğazına dokununca durumu hemen anladı. Eugenia alev alev yanıyordu. Büyük, ayaklı küveti buzla doldurdu ve kız titreye titreye uzandı küvetin içine. Alexander kıza içecek sıcak bir şeyler verdikten sonra onu yatağına taşıdı. Eugenia adamın ellerini ve nefesini hissedebiliyordu. Kayıp giden varlığını hissedebiliyordu.

"Soğanlar," diye fısıldadı birden anımsayarak.

Alexander sözünü tuttu. Kızdan patenlerini istedi ve bağcıklarını çıkardı. Artık onlara ihtiyacın olmayacak dedi ve kıza yeni paten alması için gereğinden de fazla para verdi. İpek bağcıkları olan ten rengi bir çift patenle donatıldı. Patenler kusursuzdu, salt onun için yapılmışlardı. Başparmakları şimdi buruşturulmuş kâğıtlar yerine patenlerin uçlarına dokunuyordu hafifçe. Paranın kalanıyla küçük bir buz pateni sahasına, idman yapmaya gitti ve patenlerine yavaş yavaş alıştı. Yeni paten giymeyeli uzun zaman olmuştu. Ayağı hafif su toplamıştı ama bu çok küçük bir bedeldi. Doğa çiçek açarken kayabilmek nasıl da mucizevi bir şeydi.

Alexander onu Maria adında Avusturyalı bir antrenör ile tanıştırdı. Eugenia diğer ikisi sanki kendisi dilsiz, porselen bir bebekmiş gibi onun hakkında konuşurlarken sessizce oturdu. Maria kâğıda bir adres yazdı.

"Yarın gel," dedi kıza, "seni kayarken izleyeceğim. Akşam pist temizlendiğinden, ne kadar erken gelirsen o kadar iyi."

Burası içinde iki buz pateni pisti olan büyük bir kapalı alandı. Maria ertesi sabah onu biraz soğuk bir şekilde karşıladı.

"Velinimetin bana her gün, dilediğince antrenman yapman için bir ücret verdi. Seni izleyecek ve ona görüşlerimi bildireceğim."

Eugenia bir parça yönetiliyormuş gibi hissetti ama pistte sınırsız zaman geçirecek olma ihtimali onu sevindirmişti. Her ne kadar Maria pek etkilenmiş gibi görünmese de kendi değerinin farkındaydı ve patenlerinin bağcıklarını bağlayıp da dünyasına adım attığında kendine güveni tamdı. Pisti tanıyabilmek için bir-iki tur attıktan sonra tüm endişeleri de dağılıp gitti.

Bir anda beliriveren bu genç patenci Maria'yı hayrete düşürdü. Boyu ortalamanın altındaydı, pek güzel bir kız olduğu söylenemezdi ama işte tuhaf ve göz alıcı bir zarafeti vardı. Emsalsiz denebilecek denli sezgisel, hatta tehlikeli bir tarza sahipti; hep uçlarda dolaşıyordu. Antrenör başta şüpheci yaklaştıysa da nezaretindeki kızın yadsınamaz potansiyelinin çabucak farkına vardı. Maria şampiyonunu bulacaktı. Eugenia ise akıl hocasını, anadilini, buz pateninin dilini konuşan kişiyi bulacaktı.

Antrenörüne Snezhana diye hitap etmeye başladı, zira kadın kar gibi beyazdı. Dizlerine kadar gelen kalın beyaz kazak, beyaz tayt, beline doladığı başka bir beyaz kazak. Dağınık sarı saçlarının çevrelediği soluk yüzü hâlâ gençliğe özgü güzelliğini koruyordu. Bir zamanlar buz mavisi gözleri ve çelik gibi

performanslarıyla izleyicileri büyülemişti. Duygudan duyguya sürüklemişti onları. Fakat korkunç bir kaza buz pateni kariyerine son vermişti. Bir dizi başarılı ameliyat geçirmişti geçirmesine ama olağanüstü maharetini yahut atletik gücünü hiçbir zaman geri kazanamadı.

Bir şampiyon kaybettiği şeyleri biraz olsun telafi etmesine olanak tanıyabilirdi. Maria, demir iradesini dayatarak, bildiği her şeyi Eugenia'ya aktardı, rötuş yapmaya, şekil vermeye, kaderine sahip çıkması için gereken tüm araçları ona sağlamaya uğraştı. Gelgelelim Eugenia da inatçı olabiliyordu; hırslıydı ama ne için? Şeref payeleri değildi düşlerini süsleyen, eşi benzeri görülmemiş hareketlerdi.

Alexander uzun bir yolculuğa hazırlanıyordu. Eugenia yaşadıkları anlaşmazlıklardan dem vurdu.

"Maria çalışma yöntemimi anlamıyor. Satranç tahtasındaki hamleleri nasıl da doğaçlama bir şekilde aktardığımı anlamıyor."

"Belki de gereğinden fazla düşündüğünü zannediyordur."

"Her düşünce duyguya dönüşür. Buz pateni benim için salt duygu, derecelendirme aracı değil."

"Senin başarılı olmanı istiyor."

"Geleneksel bir çerçeve içinde kaymamı, yapay bulduğum hikâyeleri canlandırmamı istiyor."

"Senin kendi hikâyelerin var. Onları kendi tarzınla, kendi jestlerinle ifade edebilirsin. Bir annenin boş kolları mesela."

"Annemin."

Eugenia sustu ve adamın şifoniyerdeki eşyalarını boşaltıp bavulunu toplamasını izledi.

"Uzun süreliğine mi gidiyorsun?"

"Uzun süreliğine, evet. Ama senin için döneceğim."

"Maria beni Viyana'daki bir buz pateni kampına götürmek istiyor. Belgelerimi hazırlamam gerektiğini söyledi."

"Maria epey sahiplenici biri herhalde," dedi adam.

Eugenia kaskatı kesildi, ne var ki bunun doğru olduğunu biliyordu; nispeten kısa bir sürede Maria onun hayatına hem bir anne hem de akıl hocası olarak eklemlenmişti.

Adamın parmaklarının fildişi bir Meryem Ana'nın kıyafetinin narin kıvrımlarında dolaşmasını seyretti. Asırlar boyu okşanmanın sonucunda yüzeyinde oluşan ince tabaka beyazdan çok altın rengi bir hal almıştı.

"Onu da mı götürüyorsun?"

"Evet, o benim seyahat tılsımım."

"Sen de sahiplenici birisin," dedi kız.

"Sahip olduklarımız çok acı çekmemize yol açıyor," diye yanıtladı adam.

"Bu denli zevk verirlerken böyle bir şey nasıl olabilir ki?"

"Ben öldüğümde onlara başka biri sahip olacak. Canımı yakan bu."

"Ben kimseye ait değilim," dedi kız kafa tutarcasına.

"Kimseye mi?" Kızın hırkasının düğmelerini açarak gülümsedi adam.

Eugenia iki güç arasındaki söze dökülmemiş gerilimi hissetti. İkisi de kontrol meraklısıydı ama Alexander kayıtsızmış gibi davranıyor ve dolayısıyla da kızı kendine daha bir çekiyordu. Alexander'ın yokluğu boyunca Maria etkisini pekiştirmeye çalıştı. Bütünüyle Eugenia'yı yarışmaya hazırlamaya odaklanmıştı. Hiç onun kadar yenilikçi ve cüretkâr bir patenci görmemişti ama alışılmışın dışında yöntemlerinin yumuşatılması gerekiyordu. Bu süreçte Eugenia baskı altında hissetti, kendini ifade edebilmek adına disipline kafa tutuyordu.

"Bir şampiyonaya hazırlanıyoruz. Belli kurallar var. Benimsenmesi gereken koca bir sistem söz konusu, zafer ancak sonrasında gelecektir."

"Zafer kazanmanın birçok yolu var."

Eugenia pistin ortasına doğru kaydı ve hiç düşünmeden arka arkaya bir dizi akıl sır ermez kombinasyon yaptı. Pistin sessizliğinde kendine bütünüyle hâkimdi, kendi müziğini yaratıyordu. O esnada hisli

bir gece müziğinin küllerinden doğan efsanevi ateş kuşu, onu esir alanlar için hem bir nimet hem de lanet idi.

Nezaretindeki bu genç kız Maria'yı büyülemişti.

"Şeytanla bir antlaşma mı yaptın, uğursuz bir pazarlık mı?" Maria güldü.

Ama Eugenia onun gözlerinde başka bir gerçeği gördü. Maria gülmüyordu esasında.

Alexander haber vermeden döndü. Piste geldiğinde Maria karşıladı Alexander'ı; Eugenia onu görmedi ama varlığını hissetti. Alexander onu, varlığını hissettiği anı da duyumsayarak, zevkle izledi. Maria, Eugenia'nın ne kadar yükseğe sıçradığını görünce şaşkınlık içinde nefesini tuttu; daha önce hiç kimse bu kadar yükseğe sıçramamıştı. Adamın kız üzerindeki etkisi dikkatinden kaçmamıştı.

"Çok iyi gidiyor," dedi Alexander'a, "ama daha fazla antrenman yapması gerek. Onu Viyana'ya götürmek istiyorum, orada buraya kıyasla çok daha rekabete dayalı bir ortama girmek durumunda kalacak. Anladığım kadarıyla belgeleri hazır değil, doğru düzgün bir pasaportu bile yok. Bunca dil bilmesine rağmen sanki hiçbir yere gitmemiş gibi."

"İcabına bakacağım," diye temin etti Alexander onu, Eugenia'nın geleceğiyle ilgili kurduğu planlara ihanet etmek istemiyordu. "Elçilik belgelerini

hazırlarken birkaç günlüğüne onu Cenevre'ye götürmem gerek. Sonra istediği gibi seyahat edebilir."

Eugenia onların planlarından bihaber kaymaya devam etti. Kendi arzuları vardı onun. Dört tur dönerek yapılan bir *axel*, peki ya neden beş tur olmasın? İmkânsız olan hüküm sürüyordu zihninin şiirinde. Hiç kimsenin yapmadığını yapmak, uzamı yeni baştan keşfetmek, insanların gözyaşlarına boğulmasına sebep olmak.

8

Kendi odasında uyuyordu kız. Adam onu uyandırdı ve ona kahve getirdi. "Birazdan yola çıkıyoruz, yanına hiçbir şey alma," dedi. "İhtiyacımız olan her şeyi aldım ben."

"Belgelerim?" diye sordu kız uykulu uykulu.

"Aldım, sabah saat altıda Cenevre'ye trenimiz kalkıyor."

Alexander diplomatik bağlantılarını kullanarak Eugenia'ya pasaport çıkartmayı başarmıştı. Gelgelelim söz verdikleri gibi dönmediler. Maria'nın agresif vesayeti altında geliştirdiği güce rağmen Eugenia, Alexander'ın onu sürüklemesine izin verdi. İlk başlarda seyahatleri, otomobillerin, trenlerin ve teknelerin daimi hareketi hoşuna gidiyordu. Maria'nın onları beklerkenki hali ara ara gözünün önüne gelse de bu görüntüyü zihninden attı; merak ve arzu, mantık ve sorumluluğu gölgede bırakıyordu.

Sadece kitaplarda görülen şeyleri gördü. Elbe Nehri. Tuna Köprüsü. Bir bombayı örten sarmal bir çan kulesi. Jeanne d'Arc'ın yakıldığı Vieux-Marché ve savaştan sonra galip gelen komutanlar tarafından büyük dünya haritasının oyulduğu karanlık oda. Les Baux Kalesi'nin engebeli avlusunu oluşturan taşlarda yalınayak yürüdü. Alexander kayadaki bir oyuğa fildişi bir haç bıraktı. Önünde durdular ama

dua etmediler. Eugenia seyahatten bitap düştü ama bir şey söylemedi. Marsilya'da, yolculuklarına durup dinlenmeden devam etmeden önce, Immaculate Conception* Hastanesi'ndeki bir odanın alçak penceresinin altına çiçek bıraktılar.

"Nereye gidiyoruz?"

"Buradan uzağa."

"Neden gitmemiz gerekiyor?"

"Sana sözünü verdiğim şeyi geri almak için."

"Kayabilir miyim? Orada bir gölet var mı?"

"Hayır Philadelphia, hiçbir zaman donmayacak olan derin tuzlu su havuzları var."

Güneş büyük bir sıkıntıydı. Her şey ölü gözüküyordu. Ne kadar da zalimsin, diye geçiriyordu Eugenia aklından. Yine de, efendisini takip eden Trilby** misali, uyuşmuşçasına peşinden gidiyordu adamın.

Büyük bir gemiye bindiler. Havadaki tuz tadını aldı ve ürperdi. Deniz uçsuz bucaksızdı, dalgaların muazzam kıvrımları vardı. Eugenia dalgaların donduğunu hayal etti. Tüm denizin donduğunu hayal etti, böylece bütün hayatını üzerinde buz pateni yaparak geçirebilirdi ve ne kadar kaysa da sonu gelmezdi denizin asla. Kaptan masasında gözlerini masanın ortasındaki süse, yavaş yavaş eriyen buzdan kuğuya dikti. Çalkantılı denizin etkisiyle rehavete kapıldı,

---

* Günahsız gebelik. Katolik Kilisesi dogmalarından biridir. (*ç.n.*)

** George du Maurier'nin *Trilby* romanındaki karaktere gönderme. (*e.n.*)

tıpkı kayarken yaptığı gibi bir kolunu başının üstüne kaldırarak derin bir uykuya daldı. Eugenia'nın küçük çıplak bedenine bakarken Alexander'ın içine bir pişmanlık yayıldı ve hızla bastırdı bu duygusunu.

Limana vardıktan sonra yollarına devam ettiler; kilometrelerce uzanan kırmızı topraklardan, çölden ve seyrek ağaçlı çayırlıklardan geçtiler ve nihayetinde akasyalarla ve okaliptüslerle çevrili küçük bir yerleşim birimine geldiler. Genç bir adam Alexander'ı Eugenia'nın bilmediği bir lehçede selamladıktan sonra kıza Fransızca selam verdi. Annesi tek kelime etmeden onları kendi odalarına ilave edilmiş bir odaya götürdü. Ferah ve kireç badanalı bir odaydı. Bir yer yatağı seriliydi ve duvara dayalı bir tüfek vardı. Kadın onlara kesif bir et suyu, mayalanmış ekmek ve fincanlar dolusu, hayvan kanı gibi kokan, bir şey getirdi. Oğlu onların gelişinin şerefine bir keçi öldürdü ve kadın iri iri tütsüler yaktı.

Alexander gün ağarmadan kalktı, kızı saatler boyu bir başına bıraktı. Bunu her gün tekrarladı, kadim kültürlerinin kutsal ve terk edilmiş emarelerini bulabilmek için köyleri karış karış aradı ve akşamları kızın yanına döndü. Kadın ve oğlu Eugenia'ya sanki nekahet dönemindeki bir prensesmiş gibi davranıyor, kâse kâse irmik ve bal getiriyordu. Beni şişmanlatmaya çalışıyorlar diye geçirdi Eugenia aklından, yine de iştahla yedi.

Sıcağa alışık olmadığından her zamankinden de çok uyudu. Uyandığında kadın ona yanında tatlı bir çörekle acı bir içecek getiriyordu, bu içecek hiçbir şekilde susuzluğunu gidermiyor, bilakis sanki bedensel açlığını artırıyordu. Sonrasında bekliyordu kız, adamın dönüşünü, doymak bilmez gecelerini bekliyordu umutla. Gezegenler alçakta aslıydı, baş döndürecek kadar yakınlardı. Her şey bir cam parçası üzerine yazılıydı sanki. Aşkın parıltısı değildi kızın sahip olduğu, harap olmuş bir kuşun yüzüydü.

"Burada dur Philadelphia," dedi adam. Kızın üstündeki bir parça kıyafeti de çıkardı ve parmaklarını hafifçe bedeninde gezdirdi. Tüy gibiydi parmakları. İlk insandan bahsetti, belli bir noktada birleşen Dicle ve Fırat'ın izini sürdü. Pürüzsüzce geçti bir dilden diğerine ve kız kaygısızca, nazikçe karşılık verdi. Adam birden onu duvara dayadı ve kız karşılıksız arzunun muhtemel mutluluğunu tattı dehşet içinde.

Akşam kadın odaya iki fincan şekerli kahve getirdi. Pis yere oturdular. Kirli çarşaflar müşterek coşkunluklarının ve kederlerinin göstergesiydi. Kız lekeli çarşafı çıkarıp yenisini serdi; temiz ve yeni çarşafı görmek parlaklığını o efsanevi günahkârlıkla bozmaya itti onları. Aynı zamanda hem köpektiler hem de tanrı.

"Bana ilk geldiğin günü hatırlıyor musun?"

"Doğum günümdü," dedi kız, gayriihtiyarı keseyi tutarak.

"Ver onu bana," dedi adam. Kız doğrulup istemeye istemeye çıkardı keseyi boynundan. Deri sicime geçirilmiş ufacık bir keseydi. Dikkatle kesenin ağzındaki dikişleri söktü adam; içinde kül, şairin tüfeğinin minicik vidaları ve ateşleme iğnesi vardı. Ateşleme iğnesiyle vidaları yavaşça, incelikli bir şekilde önceden

duvara dayalı duran tüfeğe yerleştirdi, ardından da bir mermi koydu.

"Yarın," dedi, "sana ateş etmeyi öğreteceğim."

O gece kızın ellerini eski patenlerinin bağcıklarıyla gevşek bir şekilde bağladı. Nazikti, kızın kapalı gözkapaklarını öptü, ardından çıplak boynuna indi. Kız gözlerini açarak başını yana çevirdi. Bağcıklar neredeyse etkisizdi, ama yine de rüyasında göz alabildiğine uzanan bir arazide, çiçeklenen ağaçların cılız gövdeleriyle sarmalandığını, Maria'nın, antrenörünün, dağınık sarı saçlarıyla sarıldığını ve zeminin tamamının kımıl kımıl menfur şeylerle kaplı olduğunu görmesine yol açtı.

Uyandığında her şey dehşet verecek denli netti. Bileklerine sarılı bağcıklar kolayca kayıp gitti ve Eugenia gizlice, sürüne sürüne uzaklaşıp yer yatağından tüfeğe uzandı. Ormanda Frank'la yürür, ilk tavşanını vurur ve ardından adamın tavşanın derisini yüzmesini, çekiştirip gerdiği küçük bedenini kurumak üzere asmasını izlerken hissettiği bulantının aynısını hissetti.

Eugenia yataktan kalktı. Alexander yer yatağında çıplak yatıyordu. Uyurken hiç de öyle ilah gibi görünmediğini geçirdi aklından. Fırıl fırıldı zihni, onun kendisine verdiği ve kendisinden aldığı her şeyi bir bir sayıp döküyordu. Gözlerini açtı Alexander ve Eugenia'nın orada durmuş, alçakta tuttuğu tüfeği

kendisine doğrultmuş olduğunu gördü. Uykulu, paniğe kapılmaktansa eğleniyormuş gibi bir hali vardı.

"Philadelphia," dedi.

Kız tüfeği hafifçe kaldırarak nişan aldı.

"Philadelphia?" dedi adam sorgular bir tavırla, hâlâ uyku mahmurluğunu üzerinden atmaya çalışıyordu.

"Evet, Philadelphia, özgürlük yuvası," dedi kız tetiği çekerek.

Bavulunda yüklü miktarda para vardı. Belgelerini aldı, paranın yarısını kadına, adamın eşyalarını –saati ve puroları da dâhil olmak üzere– kadının oğluna verdi. Şafak sökerken bir çukur kazdılar ve Alexander Rifa'nın bedenini pasaportuyla, tüfekle ve kan lekeli bağcıklarla beraber toprağa yerleştirdiler. Adamı gömmeden önce tüfeğin vidalarını ve ateşleme iğnesini söktüler. Eugenia vidaları ve adamın boynundaki madalyonu aldı. Gümüş bir madalyondu bu ve ortasında, sanki patenle üzerinden geçilmişçesine, bir kesik vardı.

Eugenia gitmeden önce yaşlı kadın ona Amharca bir şey söyledi. İlk kez doğrudan onunla konuşuyordu ama Eugenia lehçeyi anlamadı. Kadının oğlu annesinin ne dediğini açıklamaya çalıştı. *Kalbi sersemeye çeviren bir başkasıdır.*

Eve dönüş yolculuğunun ilk zorlu ayağında kadının oğlu yardım etti ona. Çetrefilli bir seyahatti ve Eugenia sanki bir düşün içindeymişçesine yavaş ilerledi. Biletler hâlâ onda olduğundan önce gemiye, ardından bir dizi trene bindi, bazen sırf bilmediği sokaklarda dolaşmak için şehrin birinde iniyordu. Viyana'da bir müzeye gitti ve sonradan kral olan bir bebeğin altın beşiğini gördü. Benimki bir kraliçenin adı, dediğini anımsadı. Sanki üzerinden yıllar geçmiş gibiydi. Bu uzun bir yol. Bir başına gidilecek uzun bir yol. Köprüler vardı, göller ve botanik bahçeleri. Zürih'te kendisine ve Irina'ya büyük bir şefkatle yaklaşan Martin Burkhart'ın mezarını arayıp buldu ve mezarına çiçek bıraktı.

Eve yaklaşırken bir daha asla kaymayacağına yemin etti. Kefareti buydu, onsuz yaşayamayacağı tek şeyden kendini mahrum bırakmak.

Adamın evinin anahtarı eteğinin cebindeydi. Üzerine birbirine dönük iki aslanın kavradığı bir taç oyulmuş olan ağır kapıya yaklaştı. Anahtarı deliğe sokarken nefesini tuttu, bir yanıyla adamı orada, belki de küçük bir hediyeyle yahut şaşaalı bir ceza planlamış bir şekilde yolunu gözlerken görmeyi bekliyordu sanki. Antre karanlıktı ama kendisine verdiği oda ışıkla dolup taşıyordu. Küçük yatağı alelacele çıktıklarından dolayı dağınıktı hâlâ. Yatağı görünce midesi bulandı. Dolapta bir-iki kıyafet vardı ve adamın verdiği açık pembe kazak hâlâ ambalajı içinde duruyordu.

Kasten uzak durduğu eğitimine devam etmeye kararlı bir şekilde masa başına, adamın onun için seçtiği küçük kitap yığınının karşısına oturdu. Denge üzerine kurulu bir düzen telkin eden *Altın Oran* hakkında bir kitap. Ve adamın ona hediye ettiği büyük *nautilus* kabuğu; muhteşem sarmal kabuğun buz patenindeki spiral dönüşü yankıladığını fark etti. Genç çam ağaçlarıyla çevrili bir gölet fotoğrafı ve yapışkan reçinesinde hâlâ ormanın kokusu saklı olan bir kozalak vardı. Bir pişmanlık tohumu yavaşça filizlenip tüm bedenine yayıldı; damarlarında dolaşan başka bir kandı bu. Henüz okunmamış, İngilizce eğitimi için ayrılmış kitaplara uzandı. *Kızıl Damga* ve *Profesör* ve

Alexander'ın bizzat okuyor olduğu, içine güzel elyazısıyla Rusça notlar aldığı kitap – *Sisifos Söyleni*.

Sanki nazikçe yönlendirilmiş gibi kitabın ilk sayfalarını açtı ve –Alexander'ın kısa notlarını aklından çevirerek– okudu. Metin intihar meselesini felsefi açıdan ele alıyordu – *Yaşam yaşamaya değer mi?* Sayfanın kenar boşluğuna belki de daha derin bir sorun olduğunu yazmıştı – *Ben yaşamaya değer biri miyim?* Tüm varlığını sarsan beş kelime. Birden ayağa kalktı, fotoğrafı çerçevesinden çıkardı, kazağı giydi ve adama ait eşyalardan özenle sakınarak dışarı çıktı.

II
Mektup

Sevgili Eugenia,

Bana defalarca ailemizi sordun ama ben sana hiçbir şey söylemedim. Baban hiçbir şey anlatmamamı tembihledi bana. Bir çocuk neden siyasetin, soyunun yükünü omuzlarında taşımak zorunda olsun ki? Senin güvenliğinden gerçekten endişe etti. Bir profesördü ve tıpkı senin gibi pek çok dil biliyordu. Sen doğmadan önce ölen annesi Yahudi'ydi. Babanı şimdi anlıyorum. Dindar olduğundan çok politik bir adamdı. Riyasız yöntemleri Sovyetlerin dikkatini çekmesine yol açtı.

Ailemiz Katolik'ti ve annen sürekli dua etti. En çok önem verdiği şey bahçesiydi ve sen onun en kıymetli çiçeğiydin. Hısımlarıma karşı bir şey hissetmiyorum. Kendimi yeni hissediyorum ben, taze; Frank da öyle, yeni ve taze, bebeğimiz de öyle olacak. Sen de yenisin. Ailenin senden feragat ederek sana verdiği hediye buydu.

Martin ailemizi bulmaya çalıştı. Seni kız kardeşime geri verip özgür olmayı umdum. Ama kimseyi bulamadı, hiçbir şey eskisi gibi değildi. Sanki uzay boşluğunda süzülüyormuşuz gibi hissediyor ve korkuyordum. Ama şimdi bunun da bir mucize olduğunu anlıyorum. Geçmişten yoksun insanlar olarak sadece şimdimiz ve geleceğimiz var bizim. Hepimiz kökenimizin salt kendimize dayandığına, tüm jest ve hareketlerimizin

yalnızca bize ait olduğuna inanmak isteriz. Ama sonra muhtemelen tıpkı bizim gibi özgür olmayı dilemiş olan canlıların uzayıp giden şeceresinden geldiğimizi, onların geçmişini ve kaderini paylaştığımızı öğreniriz.

Bize kim olduğumuzu söyleyen işaretler yok. Ne bir yıldız ne bir haç ne de bileğimize kazılı bir numara var. Hepimiz kendimiziz. Senin yeteneğinin kaynağı sensin sadece. Fakat Frank bana bir seferinde seni ormandaki gizli bir gölette buz pateni yaparken gördüğünü söyledi. Geyik avlıyormuş. Durmuş ve seni seyretmiş ama sen onu görmemişsin. Senin bir şampiyon olduğunu söyledi bana. Aynen böyle söyledi.

Frank kara ormanın yakınlarında güzel bir ev buldu bize. Bazen kurtların feryatlarını duyuyorum düşlerimde. Ama bunların hepsi geride kaldı. Sadece kendim olmak istiyorum. Bir işim var; güzel bir dükkânda parfüm satıyorum. Bebek doğduktan sonra yeniden giyebileceğim birkaç güzel elbisem var. Güvendeyiz ve yeni nesiliz biz.

Irina'n

En sonunda kulübeye döndü. Bir cam kırılmıştı ve girişi ölü yapraklar istila etmişti. Küçük bir mektup yığını vardı. Akademi, Maria, Irina. Eğitimine devam etse, dünya pistine çıksa, satranç tahtasındaki her hamle, her denklem, hatta aşkın koyu akışkanlığı bile tek vücut haline gelse ne olurdu?

Kış canını dişine takarak bahara doğru ilerledi. Eugenia nadiren kulübeden dışarı çıktı. Masa başına oturup önüne günlüğünü açtı ve kederinin karanlığında, harflerin kıvrımlarının izini yavaşça –sanki patenleri ayağındaymışçasına– sürerek yazdı. Hayatını anlattığı o kısa denemeye hiçbir şey eklemedi, sadece aynı şiirin, *Sibirya Çiçekleri* şiirinin, çeşitlemelerini yazdı bir babanın gözlerini, bir annenin yüzünü ortaya çıkarmak için giriştiği beyhude çabayla.

Uykusunda Alexander'ın yumuşak sesini duyabiliyordu. Uykusunda annesinin ağladığını duyabiliyordu. İtiraf etme, onu can almaya iten tüm aptallıkları açığa vurma ihtiyacıyla dolup taşarak tramvaya bindi ve şehre, eski okulunun bitişiğindeki şapele gitti.

"Dua etmek istiyorum, Peder ama Tanrı'mızla yüzleşemiyorum. Yaptıklarımı anlatamam ona."

"Günah çıkarmanın hikmeti tam da bu evladım, derdini dökmek ve yükü taşıma işini ona bırakmak."

"Günah çıkarma hücresi günahlarımı alabilecek kadar geniş değil. Korkunç bir denizin ortasındaki küçücük bir tekne orası sadece."

Eugenia şapelin karşısında yer alan parktaki bir banka oturdu. Eğilip ayakkabısının bağcığını bağladı. Daha evvel Alexander'ın valizindeki parayı kalın bir paket kâğıdına sarmıştı. Yüklü bir meblağdı. Birkaç sokak ötedeki postaneye yürüdü. Postanede küçük, sağlam bir kutu verdiler, Irina'nın ona yolladığı mektubun zarfındaki adresi yazıp kutuyu postaladı.

On yedinci yaş gününün sabahında kapağında yusufçuk resmi olan küçük, ahşap bir kutudan katlanmış bir mektup çıkardı. Bu babasının 1941 senesinin kış mevsimi başlangıcında battaniyesine iliştirdiği mektuptu. O zaman henüz bir yaşında bile değildi ama babası onda çiftlik evinin, bahçedeki çiçeklerin ötesine geçen, hatta karısının güzelliğini bile aşan bir parıltı olduğunu çoktan fark etmişti. Eugenia onun hissettiklerini, Stalin'in birliklerinin devasa karanlığını hissedebilmek için kalbini açtı. Çiçekler tomurcuklanıp açarken bile menfur ve korkunç bir baharın geldiğini duyuyorlardı. Yazılanları okumasına gerek yoktu, hepsini ezbere biliyordu. Ama gözleri babasının son sözcüklerine takıldı. Mektup ellerinin arasından kayıp düştü. Uzanıp almadı.

Hayatla baş etmene yardımcı olacak nitelikleri benden aldın. Cennete gitmeni sağlayacak nitelikleri annenden.

Eugenia patenlerini dolaptan çıkardı ve gölete yürüdü. Temiz ve parlak, umut dolu bir gündü. Yolda ara ara durdu, dalgın bir şekilde küçük taşlar topladı, eski paltosunun –adamın soğuk havada bir işe yaramayacağına kanaat getirdiği paltosunun– derin ceplerini doldurdu. Açık alana yaklaştı. Aynı göğün altındaki aynı ufak koru, aynı gölet.

Rahip ona nazik davranmış ama ağzından laf alamamıştı. Onun yerine Eugenia hikâyesini daha büyük bir kilisede, tabiat ana olan yeşil katedralde anlatmayı seçti. Doğa da kutsal çünkü; ikonlardan, azizlerin kutsal emanetlerinden çok daha kutsal. İkonlar da kutsal emanetler de en küçük canlıya nazaran ölü nesnelerdi yalnızca. Tilki biliyor bunu, geyik biliyor ve cam ağacı da öyle.

Ben Eugenia, dedi, her şeyi itiraf etmek, günah çıkarmak üzere, genç hayatının dış sesiyle. Onu ilk algıladığı andan, izlenmenin verdiği hazdan ve bunun performansını nasıl da körüklediğinden başladı anlatmaya. Paltoyu alınca duyduğu mutluluğu, paltonun yaydığı sıcaklığı ve bir şairin tüfeğindeki vidalarla dolu küçük bir kese uğruna kendini nasıl da sattığını, meraka olduğu kadar çaresizliğe de yenik düştüğünü anlattı. Tek bir şeyi bile atlamadı ve ona duyduğu o şiddetli arzuyu tarif ederken içinde hâlâ

bir arzu kırıntısı kaldığını fark edip dehşete kapıldı. Ayak bileklerinden onun kanını temizlediğini, onu tek bir damla gözyaşı dökmeden gömdüğünü anlattı. O anı tekrar yaşarken nihayet ağladı; onu değil, masumiyeti yitirdiği için ağlıyordu.

Eugenia patenlerinin bağcıklarını itinayla bağladı. Buza dokunduğunda uzun zamandır eksik olan bir bütünlük hissetti. Her şeyi çabucak anımsadı ve sadece sessizliğin eş düşebileceği bir ahenkle kaydı. Ormandaki hayvanlar toplandı. Bir tilki, bir geyik, bir tavşan çalıların arasında. Çevredeki ağaçların dallarına tünemiş olan kuşlar hayretten donakalmış gibi görünüyorlardı.

Güneş sıcaklığını yaydı erken gelen baharın başlangıcına işaret ederek. Patenlerinin sürtünmesi göletin yüzeyinde vaktinden evvel gerçekleşmeye başlayan yumuşamayı hızlandırdı, tehlikeli saydam tabakanın altı düzensiz bir şekilde damar damar oldu. Yavaşlamadı, bilakis sonsuz sayıda sonsuzluğun ortasındaymışçasına hızlandı. Artık bu dünyayla beslenme gayesi gütmeyen mistiklerin tasavvur ettiği ve içinde yaşadığı o menfur uzamdaymışçasına. Umut yahut arzudan muaf bir şekilde döndü, aynı anda hem dokuma tezgâhıydı hem iplik hem de altın bir tel. Başını öne eğdi, bir kolunu göğe doğru kaldırdı, kendi bilincinin eldivenli eline teslim etti kendini.

KIŞIN BEYAZLIĞI

Sibirya Çiçekleri

Sibirya çiçekleri pembe
tacı gibi bir kız çocuğunun
soluk renkli bir sabahlık gibi
bir daha ardından bakılmamış
bir pencerenin bir ucundan öbürüne sürüklenen
Her yerde kan var
kan rengini kaybetmiş
Ve aşkın yüzü nedir ki kışın
tepeyi, köknarı ve çamı
yavru geyiği ve boynuzu
örten beyazlığından başka
Her şey uçtu gitti
Ve işte bitmiyor özlemimiz
İki kara göz
Öne eğilmiş bir baş
Düşmüş bir taç.

Düş Değildir Bir Düş

BİR BABANIN KAPISI

Bir kül tablası, kalem ve bir tomar büyük dosya kâğıdıyla donatılmış bir çalışma masasına ışık yayılıyor. Yazar eğilip kalemi alıyor, üzerine havadaki bir tacı dengede tutan ikiz Griffonlar oyulmuş olan ağır ahşap kapının ötesinde akıp giden dünyayı ardında bırakıyor böylece. Oda durgun, gelgelelim gergin bir hava var, bir çatışma hissi.

Dışarıda genç bir kız, sanki hafif kırmızı bir parıltı yayıyormuş gibi görünen, olacakların habercisi elçilerin altına çömeliyor. Babasının kaleminin sesini duyabildiğini hayal ediyor. Sinsice bekliyor yazmasının bitmesini, o zaman kapıyı açacak çünkü babası, elinden tutacak, merdivenlerden inecekler ve çikolata yapacak kıza.

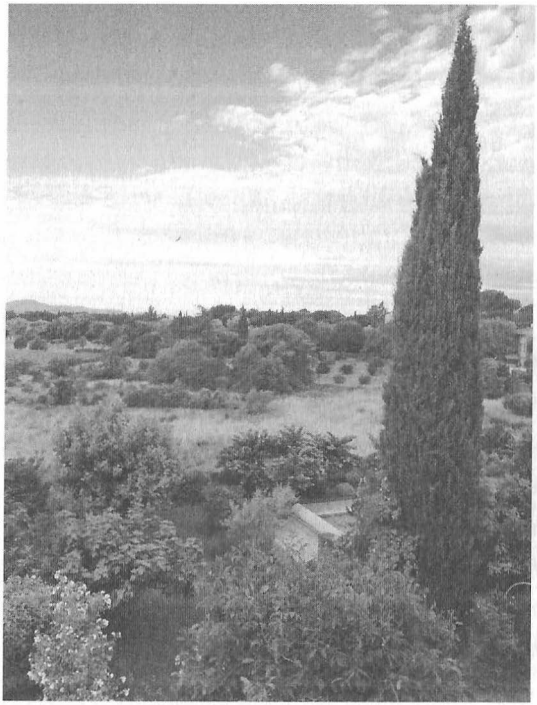
İnsan neden yazma mecburiyeti duyar? Başkalarının isteklerine rağmen neden kendini ayrı tutar, üzerine bir koza örer, yalnızlığa dalar? Virginia Woolf'un odası vardı. Proust'un kapalı pencereleri. Marguerite Duras'ın sessiz evi. Dylan Thomas'ın mütevazı kulübesi. Hepsi de kelimelerle dolacak bir boşluk peşinde. Bakir topraklara nüfuz edecek, sahipsiz şifreleri kıracak, sonsuz olanı ifade edecek kelimelerle. *Lolita*'yı, *Sevgili*'yi, *Çiçeklerin Meryem Anası*'nı oluşturan kelimelerle.

Beyhude çabalarla geçen yıllardan, sönüp giden neşeden, amansız bir tempoyla akıp giden sahnelerden bahseden bir yığın defter var. Söz dinlemez bir sıpayı evcilleştiriyormuşçasına, bin bir mücadeleye girerek yazmalıyız. Yazmalıyız ama biteviye bir çabayla ve bir miktar fedakârlıkla yazmalıyız: Geleceğe yön vermek, çocukluğa geri dönmek ve heyecan verici bir okur kitlesi için imgelemin deliliklerini ve korkularını dizginleyebilmek maksadıyla yazmalıyız.

Paris'teyken Albert Camus'nün kızı Catherine'den Camus'nün Lourmarin'daki evini ziyaret etmem için bir davet aldım. İnsanların evlerini nadiren ziyaret ederim, misafirperverliklerine rağmen genellikle bir hapsedilmişlik hissi kaplar içimi yahut hayali bir baskı hissederim üstümde. Hemen her zaman bir otelin konforlu anonimliğini tercih ederim. Fakat bu kez daveti kabul ettim; o şeref bana aitti. Simone ile vedalaştıktan sonra Paris'e döndüm, Aix-en-Provence trenine bindim ve arabayla bir saatlik mesafedeki Lourmarin'a gitmek üzere Catherine'in yardımcısıyla buluştum. Kapılabileceğim her türlü kaygı onun nezaketi ve beni karşıladıkları anki içtenlikleriyle yok olup gitti.

Bir zamanlar ipekböceklerinin yetiştirildiği eski sayfiye Camus'nün Nobel Ödülü parasıyla, Paris dışındaki meskenleri olması amacıyla satın alınmış. Küçük valizim onun eski odasına götürüldü. Camdan dışarı bakınca onu buraya neyin çektiğini kolayca anlayabiliyordunuz. Çıplak güneş, zeytinlikler, iç içe geçmiş sarı kır çiçekleriyle bezeli kuru toprak parçaları yerlisi olduğu Cezayir'in doğal ortamını andırıyordu.

Odası mabediydi. Atalarının izini sürerek, kendi yaradılışını ehlileştirerek bitmemiş başyapıtı *İlk Adam*'ı burada yarattı. Üzerine ellerinde bir taç tutan

LOURMARIN MANZARASI

ikiz Griffonlar oyulmuş olan ağır ahşap kapının ardında rahatsız edilmeden yazdı. Babasının kapıyı açmasını her şeyden çok isteyen genç Catherine'in parmaklarını Griffonların kanatlarında gezdirişini zihnimde rahatlıkla canlandırabiliyordum.

Camus o korkunç araba kazasında hayatını kaybettiğinde on dört yaşındaydım. Ölümünün ardından çıkan haberlerde çocuklarının resimlerine yer veriliyor ve kazanın olduğu bölgedeki bir arazide, yağmur altında, bulunan valizinden ve içindeki son elyazmasından söz ediliyordu. Kısa bir süreliğine bile olsa onu yazdığı odada bulunmak insana kendisini âciz hissettiriyordu.

Oda sade bir şekilde döşenmişti, üzerlerinde kitaplarının dizili olduğu raflar vardı. Üç ciltten oluşan *Journals de Eugène Delacroix. Lettres de Gauguin. La Vie de Mahomet. Le Viol des foules*,* Serge Çakotin'in politik propaganda aracılığıyla kitlelerin kötüye kullanılışını insanın tüylerini ürpertecek denli yerinde bir şekilde değerlendirdiği kitabı. Alt kata inmeden önce yeniden pencereye döndüm. Arazinin öbür tarafında bir yerlerde, servi ağaçlarının ötesinde, karısının yanında yattığı ve adının, sanki doğa kendi hikâyesini yazmışçasına, bir nebze aşındığı mezarlığı ziyaret edebilirsiniz.

---

* *Fr.* Sırasıyla: *Eugène Delacroix'nın Günlükleri. Gauguin'in Mektupları. Muhammed'in Hayatı. [Propagandanın] Halka Tecavüzü.* (*ç.n.*)

Catherine bize öğle yemeği pişirdi ve kronik öksürüğüm için iyileştirici etkisi olan menekşe rengi bir çay hazırladı. İçinde en ufak bir münasebetsizlik barındırmayan içten ve doğal bir sohbet geçti aramızda. Sonrasında köpekleri de alarak Catherine'in kızıyla bitişik arazilerde uzun bir yürüyüşe çıktım. Ağaçlardan bahsettik, her birinin ne ağacı olduğunu saptadık – servi, köknar, çam, genç zeytin ağaçları, incir, meyve dolu kiraz ağaçları ve hepsine hükmeden bir Lübnan sediri. Köpekler önümüzden gider, memnun mesut sıçrayıp oynarken Catherine'in kızı bizim için kiraz topladı. Yürüyüşümüzün sonlarına doğru bana tepesinde küçük sarı çiçekler olan ince uzun bir dal verdi, hafif bir kokusu olan yabani bir bitkiydi. Adı *ölmez otu* dedi.

Geri döndüğümüzde Catherine'in yardımcısı bir el işaretiyle beni alt kattaki çalışma odasına çağırdı; burayı çalışmak ve resmi görevlerini yürütmek için kullanıyorlardı. Mütevazı bir odaydı; sakin bir üretkenlik havası yayıyordu. Elyazmasını görmek isteyip istemediğimi sordu; o kadar şaşırdım ki doğru dürüst bir cevap bile veremedim.

Benden ellerimi yıkamam istendi; büyük bir ciddiyetle yıkadım ellerimi.

Camus'nün kızı içeri girdi, *Le Premier Homme*'un, *İlk Adam*'ın elyazmasını önümdeki masaya koydu ve elyazmasıyla baş başa olduğumu hissedebilmemi

sağlayacak mesafeyi yaratmak için gidip bir sandalyeye oturdu. Sonraki bir saat boyunca elyazmasının tamamını sayfa sayfa inceleme ayrıcalığına sahiptim. Konusuyla gözü pek bir bütünlük içinde olduğunu gösteren her bir sayfa Camus'nün elinden çıkmıştı. İnsan, Camus'ye erdemli ve isabetli bir üslup bahşettikleri için tanrılara teşekkür etmekten kendini alamıyordu.

Her bir sayfayı dikkatle çevirdim, her bir yaprağın estetik güzelliği karşısında hayran kaldım. İlk yüz sayfa filigranlıydı; sol taraftaki sayfalarda Albert Camus filigranı yer alıyordu, geriye kalan sayfalar, sanki kendi adını görmekten usanmışçasına, kişiselleştirilmemişti. Pek çok sayfaya o kendinden emin işaretlemeleriyle ilaveler yapmıştı, satırlar özenle gözden geçirilmiş ve kimi bölümlerin üstü kesinkes çizilmişti. İnsan son paragrafın son satırlarını, hayatında yazacağı son paragrafı ve son satırları, yazarken kendini bütünüyle bu işe verdiğini ve kalbinin hızla çarptığını hissedebiliyordu.

Babasının elyazmasını incelememe izin verdiği için Catherine'e borçlanmıştım, bu kıymetli ana kucak açmaya hazırdım, istediğim her şeye sahiptim. Fakat yavaş yavaş dikkatimin aşina olduğum bir şekilde dağıldığını fark ettim. Kendimi bütünüyle bir sanat eserine teslim etmekten beni alıkoyan, çok sevdiğim bir müzenin koridorlarından kendi çalışma

masama götüren o zorunluluğu duyumsadım. Tıpkı Blake gibi, tanrısal olanın anlık zuhurunu tecrübe edebilmek için önce *Masumiyet Şarkılarını* bitirmem gerekiyordu; ki tanrısal olan pekâlâ bir şiire de dönüşebilirdi.

Müstesna bir eserin mutlak gücü budur işte: O eser, bir eylem çağrısıdır. Ve ben, tekrar tekrar, bu çağrıya yanıt verebileceğime inanma kibrini gösteriyorum.

Önümdeki kelimeler kusursuz, keskindi. Ellerim titredi. Güvenle donatılmış bir şekilde oradan kaçma, merdivenleri çıkma, onun evinin kapısı olan o ağır kapıyı kapama, kendi dosya kâğıdı yığınımın önüne oturma ve kendi başlangıcıma başlama dürtüsüne kapıldım. Masum bir hürmetsizlik edimi.

Parmak uçlarımla son sayfanın kenarına dokundum. Catherine ve ben tek kelime etmeden birbirimize baktık. Biten ilişkilere mahsus bir pişmanlıkla elyazmasını ona teslim ettim. Masanın başından kalktım, bitmemiş menekşe rengi çay soğumuştu, ölmez otu geride bırakılmıştı.

Küçük kasabada dolaşırken Camus'yü masa başından kalkar, eserini gönülsüzce bir kenara koyarken hayal ediyorum. Bir kızın hayaleti tarafından gözetlenerek merdivenlerden iniyor, aynı rotayı izliyor, üzerinde Latince "*Tüketiyor bizi geçip giden saatler*" yazan saat kulesini geçiyor. Aynı dar, taş sokaklarda yürüyor, Café de l'Ormeau'daki her zamanki yerine

oturuyor. Kendini kasabanın gürültüsüne bırakarak bir sigara yakıyor, kahve içiyor. Uzakta eflatun tepeler, badem ağaçları, mavi Cezayir göğü. Kaçınılmaz olarak zihni, bir anda gelişen içten bir sohbetten kendi sığınağına, hâlâ çözümlenmemiş olan belli bir cümleye kayacak.

Ağır ağır ilerliyor her şey. Cebimde bir kalem artığı var.

Görev ne? Meselde olduğu gibi tıpkı, meramını farklı farklı düzeylerde anlatmayı başaran, akıllılığın lekesinden yoksun bir eser ortaya koymak.

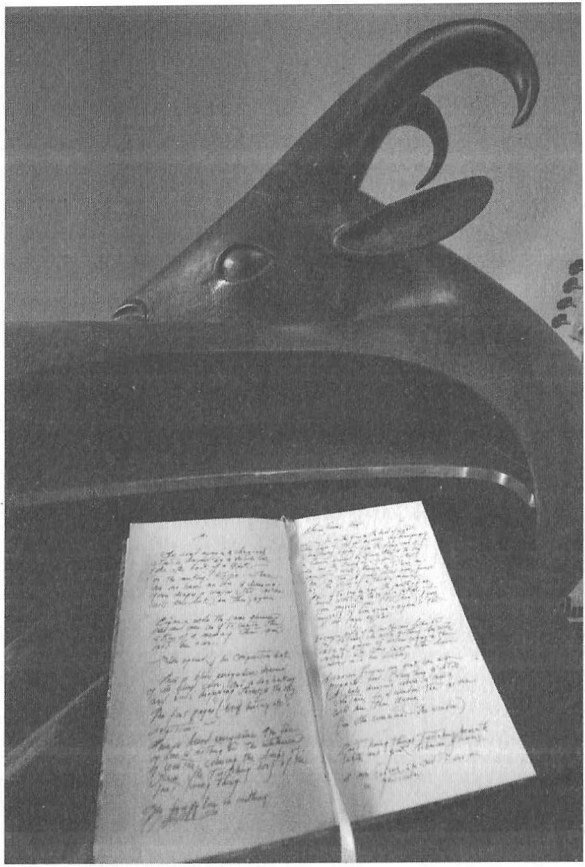
Düş ne? İyi bir şey yazmak, benden daha iyi olacak, girişimlerimi ve münasebetsizliklerimi haklı çıkaracak bir şey yazmak. Karman çorman kelimeler aracılığıyla Tanrı'nın varlığına dair kanıt sunmak.

Neden yazıyorum? Parmağım, bir pikap iğnesi misali, boş havada izini sürüyor bu sorunun. Gençliğimden beri var olan, eğlenceyi, dostları ve aşk vadisini terk ettiren, kelimeler kuşanmış bir muamma, dışarıdan gelen bir ritim.

Neden yazıyoruz? Hep bir ağızdan haykırıyor koro.

Çünkü öylece yaşayıp gidemeyiz.

Trende Yazılanlar

TASLAK, LALANNE'IN MASASI, NEW YORK

Lem

He first noticed her on the street. He noticed because she was heading the opposite way from the other students hurrying to school. She was small with a determined air and a shock of dark hair cut severely. A little sorrow which he remembered thinking. The little witch.

Where she was hurrying was to a small grove of trees just a kilometer away, to a thaw hid a small pond, completely frozen over. She no longer reported to school and no one seemed concerned. Her aunt her teachers, whom she made uncomfortable with her silence punctuated by startling observations, including a stinging critique of the teachers presentations.

A day without their goals piercing stares, and rude sporadic comments was a day of respite. She had no particular friends and her aunt who

was responsible for her, was barely responsible to her own self. often missing for days on a lost in a half remembered descent into neon & alcohol.

iced
The pond was uneven, her skates a size too big. stuffed with crushed paper.

Then handicaps surmounting perhaps attributed to her style. Graceful jumps, a touchingly poetic sensibility balanced a sense of Teetering, even danger as she flung herself into space, an arm raised above her. like a deranged top negotiating a liquid ye amid space, a few pears in the distance, a burned sky.

She skated for those same trees, that same sky. None saw her more encouraged or taught her. She was her own convention. Seeing glimpses of skaters on the news, on televised tournaments. which she devoured for want of the nourishment of love,

She could not remember when she was
first conscious of another presence,
at first a twinge of fear, which
melted as she mounted the ice.
then in half and
as she spun
descending and ascending spirals.

The presence of him, another,
energized her performance, triggered
a vague competitive force she was
unaware exuded, a muscle of
discontent flowing aside,
even showing off like
the little star she
was consciously becoming.

He had followed her one morning on
a whim, watching her, hidden among
the trees. Her solo performance
so fully engaged, unique,
frightening. Excited him,
a man of unusual control, solitary,
a trader of rare artifacts, and
sometimes arms, yet possessing

a rare sensitivity. To the object he tracked down, discovered to museums, sometimes kept near in his modest yet exquisite apartment with a balcony overlooking the rooftops of _____.

An unusual man, hidden in the trees, as the weeks went by, in the coldest winter on record. One morning he did not appear but a box was waiting by the edge of the pond.

She instinctively knew it was for her, from him. She removed the few heavy rocks that kept it stationary and opened it slowly, trembling with a a female excitement.

It was a coat, with the weird impression of dignity. She felt a a schoolgirl for the warmth before she slipped it on. She looked around, toward his usual

spot. But there was no sense of him. Perhaps he is saying good-bye she thought, regretting she has never given him as much as a small wave of recognition

She pulled the collar to her, it was a modest coat, cut simply, a dark ~~maroon~~ but the fit was a miracle, and the warmth was the fit, the warmth a miracle.

princess style (research).

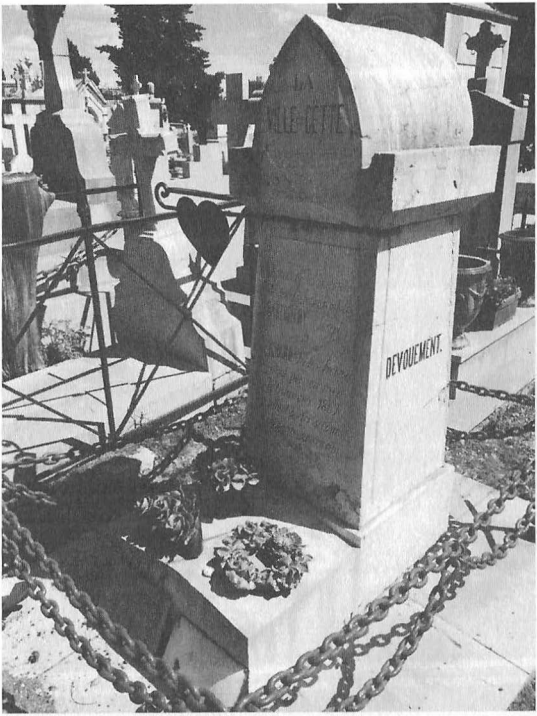
That morning she did not state, ~~following~~ suffering a bouquet of confusion the pleasure of receiving a gift, that was designed solely for her. The suspicious joy she felt, the melancholy a taste of joy that extended beyond her solitude or state, brought her.

She felt a delight yet a fear of this delight. For it seemed to eclipse

Even for a few brief hours, the
her desire to address the pond,
with courage and a prayer
and even a refreshing
pulsis before she
made her first
Mystically awkward
Turns

There was a shift in the weather.
It was still very cold, but with
her coat, and a happy absence of
wind, it felt as if a hint of
Spring ensured.

She dreaded Spring, for she had
no resource to console her. The
secret pond, and when the sun
replaced the blues of winter,
her life on the ice would be
over.

MEZARTAŞI, SÈTE, FRANSA

filling the deep pockets of ~~the coat with the fur lining. She first put~~ ~~on a warm coat and unnecessary~~ her old coat, Persian cloth, that had touched her benefactor with its simplicity and efficiency against the ~~harsh~~ weather,

She removed her shoes and slipped on her skates, as she touched down upon the ice she felt the wholeness that was absent, even in prayer. Everything came back to her, every move, dance of time, courage. She performed with a harmony once silence could match. The animals in the forest seemed to gather. a fox, a rabbit on the leaves. The birds, transfixed upon the limbs of bordering trees,

The sun spread its warmth, a vengeance of the coming spring. No longer content to wait, the ice yearning, a universe of veins, ~~dissolving~~ the solidarity of ice, melting at great speed.

due to the sun and the friction of
her skates, her motion, her speed.
She paid no head, did not remove
her coat, heavy with stones.
She spun as if in the center
of an infinity of infinities.
The infamous space of
mystics who no
longer need
the nourishment
of the world
of the earth.
she spun
and was at once
the loom, the
thread the
strand
of gold
one
with heaven
and the depths
of unto
as if which she
was drawn,
by the gloved hand of a
her own conscience

—

Yazar aşağıdaki isimlere teşekkürü borç bilir:
Albert Camus ailesi
John Donatich
Dan Heaton Christina Coffin
Alexandre Alajbegovic Claude Lalanne
Fred Kameny Laitsz Ho Ariel Garcia
Rosemary Carroll
Andi Ostrowe 12 Chairs Cafe Lenny Kaye

Fotoğraflar: Patti Smith, Steven Sebring (s. 4, 110),
Linda Bianucci (s. 25)

"Adanmışlık tek oturuşta bitirilecek kadar keyifli, kendini tekrar okutacak kadar tesirli. Kısa süreliğine de olsa, Patti Smith'le vakit geçirmek bir ayrıcalık." –**SUZI FEAY, FINANCIAL TIMES**

İnsan neden yazma mecburiyeti duyar? Başkalarının isteklerine rağmen neden kendini ayrı tutar, üzerine bir koza örer, yalnızlığa dalar? Virginia Woolf'un odası vardı. Proust'un kapalı pencereleri. Marguerite Duras'nın sessiz evi. Dylan Thomas'ın mütevazı kulübesi. Hepsi de kelimelerle dolacak bir boşluk peşinde. Bakir topraklara nüfuz edecek, sahipsiz şifreleri kıracak, sonsuz olanı ifade edecek kelimelerle.

Adanmışlık'ta çağımızın en ilham verici sanatçılarından biri sakınmadan defterlerini açıyor, kendi yaratım sürecinin yanı sıra *neden yazdığımızı* da gözler önüne seriyor.

domingo
www.domingo.com.tr

978-605-198-053-9
9 786051 980539
22 TL